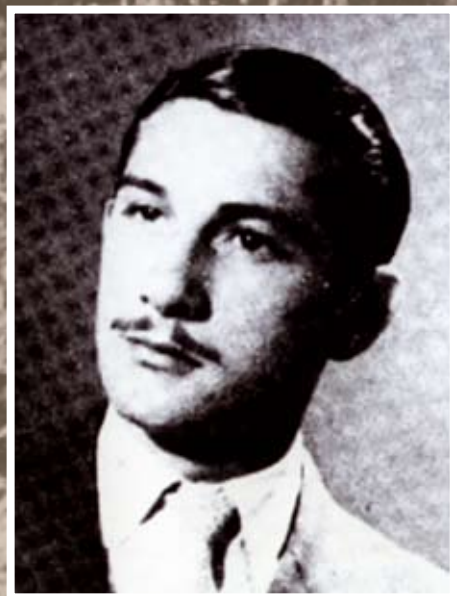

GLASILO KULTURNO
PROSVETNEGA DRUŠTVA
SLOVENSKI DOM
APRIL 2010, ŠTEVILKA 40
ISSN 1331 - 548x

ODMEV NOVI

Slovenski dom, naš drugi dom

OD JUBILEJA K JUBILEJU

»Če se državi prepirata, jo najslabše odneseta njuni manjšini. K sreči se nesorazumi med Hrvaško in Slovenijo v zadnjih mesecih rešujejo na edini mogoč način: z odprtim dialogom. Mislim, da so naši odnosi zdaj v vzponu in da smo na dobri poti, da rešimo preostala odprta vprašanja.« Tako neposredno in hkrati optimistično je slovensko-hrvaške odnose, ki dajejo ritem našemu vsakdanjemu življenju, v intervjuju za Novi odmev opisal novi hrvaški predsednik Ivo Josipović.

Za naše glasilo so iz številke v številko spregovorili številni ugledni, vplivni in pomembni Slovenci in Hrvati. Prvič pa se je zgodilo, da je naše povabilo k pogovoru sprejel predsednik države. To si štejemo v posebno čast. Hrvaški predsednik Josipović je bil 40. sogovornik Novega odmeva in je tako na najlepši možni način vtisnil pomemben pečat jubilejni, 40. številki našega glasila.

Pravzaprav se zdi, da od lanskega 80. jubileja Slovenskega doma, ki smo ga nepozabno proslavili v gledališču Gavella, jubilejem kar ne bo konec.

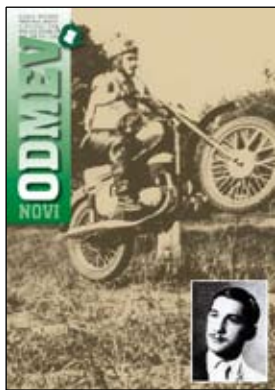
Najbrž se boste strinjali, da 40 številčk Novega odmeva, ki smo jih člani uredništva in sodelavci ustvarili z velikim trudom, a tudi veliko vnemo, vi pa ste jih prebirali z zanimanjem, a tudi prizanesljivo, kadar smo ga kaj polomili, predstavlja pomemben kamenček v dolgoletni zgodovini našega društva.

O tem, kaj smo počeli minulih pet let, v strnjeni obliki pišemo v posebni prilogi tokratnega Novega odmeva. Podobno prilogo smo si omislili pred petimi leti, ko je Slovenski dom praznoval 75. rojstni dan. Obe prilogi razumemo kot neke vrste nadaljevanje monografije Silvina Jermana in Ilinke Todorovski o Slovenskem domu, ki je izšla leta 1999 in je zajela prvih sedem desetletij delovanja našega društva.

Takrat je Novi odmev že strumno korakal po poti dolgega obstoja, čeprav bi leta 1996, ko je izšla prva številka, komajda našli kakšnega optimista, ki bi neomajno verjel, da bo po njej izšla še druga številka, pa še tretja, četrta... in kaj šele štirideseta. Z marljivostjo in vztrajnostjo, a tudi zaradi izjemno toplega odziva bralcev, pa se je to uresničilo. Še več. Pogumno se približujemo 15-letnici nepretrganega izhajanja našega glasila. Ta jubilej niti ni tako daleč.

Tako kot je neizogibno, da smo se na poti od prve do štiridesete številke morali posloviti od nekaterih sodelavcev (ni treba poudarjati, da je bilo najbolj boleče slovo od Marjana Horna in Cvetke Matko), je neizogibno tudi, da se mora krog sodelavcev Novega odmeva nenehno širiti in pomlajevati. Pri zadnjem – pridobivanju mladih piscev – nimamo najbolj srečne roke. A zaupamo in verjamemo, da rastejo nove generacije, ki bodo društvo in z njim društveno glasilo peljale naprej, k novim in novim jubilejem.

**Naslovnica: Miroslav Miro Blejč
prvak Hrvaške v motokrosu
Več na strani 16.**

VOLILNI OBČNI ZBOR

Člani Slovenskega doma so se 24. marca zbrali na 63. rednem občnem zboru, pregledali delovanje in poslovanje v minulem letu, sprejeli načrt dela za letošnje leto in izvolili novo-staro vodstvo društva.

Po ugotovljenem kvorumu so bili v delovno predsedstvo izvoljeni Darko Šonc, Katarina Furjan in Borut Gulič, za zapisnikarja Miroslava-Maria Bahun, za overitelja zapisnika pa Ivica Kunej in Ana Marić.

Predsedujoči Darko Šonc je takoj po pozdravnih besedah poročal o materialno-finančnem poslovanju z zaključnim računom v letu 2009. Natančno je pojasnil vire dohodkov in porabo sredstev. Predsednik nadzornega odbora Bojan Kožar je povedal, da je skupaj s članicama nadzornega odbora Hedviko Čeranić in Nado Gajdarov pregledal obsežno dokumentacijo o poslovanju in ugotovil, da je bilo v skladu s hrvaškimi in slovenskimi predpisi. Občnemu zboru je predlagal sprejetje poročila z zaključnim računom. O uporabi inventarja je poročal Alojz Kramar. Z inventarjem se po njegovih besedah ravna v duhu dobrega gospodarja.

Bilo je bogato in pestro leto

Darko Šonc je s pomočjo računalniškega grafičnega programa powerpoint spomnil na bogato

ODMEV

Novi odmev izdaja **Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom** iz Zagreba s pomočjo **Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske in Urada Vlade**

Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Za izdajatelja: **Darko Šonc.**
Uredništvo: **Miroslava Maria Bahun, Silvin Jerman, Polona Jurinić, Ivica Kunej, Franc Strašek, Darko Šonc.**

Pregled, priprava in oprema besedil: **Ilinka Todorovski.**
Oblikovanje in prelom: **Ljudevit Gaj.**
Tisk: **Intergrafika,** Bistranska 19, Zagreb.
Izhaja občasno v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Naklada: 800 izvodov.
Naslov uredništva: **Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom,** Masarykova 13/I, 10000 Zagreb,
tel./fax 48 55 171;
slovenski-dom@zg.t-com.hr,
<http://slovinci.hr>

SLOVENSKEGA DOMA

bero dejavnosti in dogodkov v minulem letu. Med drugim so izstopale razstave o Primožu Trubarju v Slovenskem domu, o Josipu Gostiču v Dramskem gledališču Gavella ob proslavi 80. obletnice neprekinjenega delovanja Slovenskega doma in o generalu Maistru, ki jo je odprla slovenska obrambna ministrica Ljubica Jelušič. Bilo je veliko koncertov, gostovanj iz Slovenije in Hrvaške ter proslav državnih praznikov. Slovenski dom je obiskalo tudi nekaj pomembnih gostov, med njimi slovenski predsednik Danilo Türk, ki sta ga spremljala minister za zunanje zadeve Samuel Žbogar in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu akademik Boštjan Žekš, ter prejšnji hrvaški predsednik Stjepan Mesić... Ves čas so potekale tudi redne dejavnosti: pouk slovenskega jezika, maše v slovenščini in petkova srečanja, delovali so pevski zbor, duhovna sekcija in kreativna delavnica Šopek, redno je izhajal časopis Novi odmev. V letu 2009 smo imeli bogato, kakovostno in vsestransko kulturno in prosvetno dejavnost.

Občin zbor je sprejel tudi načrt dela, akcij in usmeritev v letu 2010. Pomembna naloga bo pridobivanje novih članov, zlasti mladih, saj bomo le tako lahko razširili dejavnosti in društvu zagotovili obetajočo prihodnost.. Tu nam bo pomagal seznam vseh Slovencev, ki živijo v Zagrebu. Nadaljeval se bo tudi program Stari člani za nove člane. Med pomembnejšimi letošnjimi projekti je tudi izid monografije o slikarjih, arhitektih, oblikovalcih in vseh drugih umetnikih slovenskega rodu, ki so pustili vidne sledi v hrvaški likovni umetnosti

Predsednik društva Darko Šonc se je po novični izvolitvi zahvalil za zaupanje. Posebno zahvalo je namenil svojim sodelavcem in vsem članom Slovenskega doma, ki so zaslužni, da je Slovenski dom postal zares naš drugi dom. Večer se je tradicionalno nadaljeval s kozarcem vina in prijetnim druženjem. **Franc Strašek**

Novo vodstvo slovenskega doma

Predsednik Slovenskega doma

Darko Šonc.

Podpredsednik Slovenskega doma

Franc Strašek.

Člani upravnega odbora Slovenskega doma:

Polona Jurinić, Ivanka Nikčević, Jasna Kotrle, Olga Tkalčec, Silvester Kmetič, Silvin Jerman, Darko Šonc, Franc Strašek in Borut Gulič.

Člani nadzornega odbora Slovenskega doma:

Bojan Kožar, Hedvika Čeranić in Nada Gajdarov.

KULTURNI UŽITEK ZA KULTURNI DAN

Ob slovenskem kulturnem prazniku so se ves februar v Slovenskem domu vrstili zanimivi dogodki. 8. februarja smo v spomin na največjega slovenskega pesnika spremljali izjemen večer, ki so nam ga pripravili igralec Tadej Toš in pianist Sebastijan Duh.

Umetnika sta nas obdarila z izborem iz Prešernove poezije. V recitatorsko-glasbeno obarvanem večeru smo prisluhnili nepozabnim baladam Povodni mož in Lepa Vida, Vso srečo ti želim, Un dan si začela, Gazele 2 in Gazele 3. Večer se je

končal z Zdravljico. Tako smo prvič slišali uglasbene in zapete Prešernove stihe, pripravljene prav za ta večer.

Tadej Toš je mlad igralec Drame SNG Maribor. Rojen je bil leta 1974 v Ljubljani. Odrasel je na Ptuj, kjer tudi živi. Končal je ljubljansko Akademijo za gledališče, film in televizijo. Je vsestranski umetnik: igra v komedijah, tragedijah, farsah, dramah, glasbenih dramah, kabareti, reklamah in filmih, vodi pa tudi otvoritve, komemoracije in občinske proslave ter recitira in sinhronizira. Je zagrebški zet, njegova žena je zagrebška igralka Dora Fišter iz znane družine Strozzi.

Sebastijan Duh se je rodil leta 1975 v Mariboru. Sodeluje z ansambli in raznimi glasbenimi skupinami. Piše glasbo za film in gledališče. Je vsestranski glasbenik, pianist in skladatelj. **Polona Jurinić**

France Prešeren

GAZELE 2

*Oči sem večkrat vprašal, ali smem ljubiti te; odgovora ne zvem.
Od daleč gledaš, draga, me prijazno; prevzetno dvigaš nos, ko mimo grem.
Ak' v tebe so obrnjeni pogledi, odtegneš precej svoj obraz očem;
al' ak' dekleta druga ogledujem, zakriti jeze ni ti moč ljudem.
Tako, al' ljubiš me al' me sovražiš, kak' bi ti ustregel, siromak ne vem.*

Slovenski dom, naš drugi dom

SREČANJE S PLODNO PISATELJICO

V okviru praznovanja slovenskega kulturnega praznika smo se 17. februarja srečali z izjemno osebnostjo, članico Slovenskega doma, zagrebško Mariborčanko, pravnico, ki je po upokojitvi postala plodna pisateljica, Dragico Ano Wuerth Brodnjak.

USTVARJALKE ŠOPKA SE PREDSTAVIJO

Praznični februar smo končali z razstavo kreativne delavnice Šopek. Tudi tokrat so nam naše kreativke, ki ustvarjajo z ljubeznijo, z veseljem predstavile svoje stvaritve in pokramljale z nami.

Na druženju s pisateljico smo predstavili njene knjige. Prva je bila Ne pozabi žuborenja reke, pripoved o njeni družini v obdobju pred drugo svetovno vojno in po njej. V drugi knjigi Štorklji se nista vrnili v svoje gnezdo je opisano življenje Tatjane v senci domovinske vojne na Hrvaškem. Tretja knjiga Reke skozi doline hitijo k morju se je odločila napisati zaradi poznanstva z uglednim profesorjem biologije Zlatkom, sodelavcem v Pasteurjevem inštitutu v Parizu. Morje in galebi je njena četrta knjiga, ki opisuje naravo Dalmacije in Primorja ter Vipavsko dolino. Svojo zadnjo, peto knjigo je nasloвила Kam greš, Sonja? s podnaslovom Življenjska pot naivke. V njej spremljamo življenje mladega dekleta iz Slovenije po prihodu v Zagreb.

Zanimive odlomke je interpretiral Ivica Kunej, povezovalka literarnega večera pa je bila Polona Jurinič.

Slovenski dom je Dragici na njeno željo podaril Chopenovo glasbo. Njegovo Poloneso v Gs-duru je zaigral prof. Damir Gregurić. Tako smo hkrati obeležili tudi 200. obletnico rojstva velikega poljskega skladatelja.

Polona Jurinič

Članice kreativne delavnice Šopek so se predstavile s pasteli in olji na platnu. Zidove naše dvorane so popestrili cvetni motivi, zime na reki, tihožitja s sadjem. Vse to so ustvarile roke Stanke, Adice, Hedvike, Nade, Marije pod budnim očesom Jakova Šimunovića. Obvestile so nas da pripravljajo razstavo za veliko noč.

Naša dvorana ni bila okrašena samo s slikami. Na odru je bil postavljen prekrasen instrument – harfa. Vsi smo obnemili, ko se je začel razlegati prekrasen zvok tega inštrumenta. Po številnih žicah je prebirala Anja Kožuh. Zaigrala nam je Fantasijo C. Saint-Saensa, Jutro M. Tovzniera, Veliko etudo št. 2 Zabela in Impromptu R. Gliera. Anja je študentka drugega letnika na zagrebški Akademiji za glasbo v razredu docentke prof. Diane Grubišić Čiković. Rojena je bila leta 1990 v Mariboru. Oče je klarinetist v mariborski Operi. Že kot otrok se je zaljubila v harfo, ki jo igra že 13 let. Začela je na »mali« harfi, sedaj pa je lastnica »prave« harfe.

Polona Jurinič

DELO DUHOVNE SEKCIJE A. M. SLOMŠEK

Prav je, da se v prvi letošnji številki Novega odmeva ozremo nazaj in pogledamo, s čim vse se je ukvarjala duhovna sekcija A. M. Slomšek. Leto 2009 je bilo vsekakor pestro in raznovrstno.

Devški zbor duhovne sekcije se je na vajah zbral 43-krat, na svetih mašah pa je pel dvajsetkrat. Naši pevci so 16-krat nastopili v Zagrebu, dvakrat v Krškem in po enkrat v Sveti Trojici na Štajerskem in Šmihelu pri Pliberku na Avstrijskem Koroškem. Zbor se je predstavil tudi na koncertu ob 40-letnici revije Primorska poje v Zavarhu (Villanova delle Grotte) v Italiji, v cerkvi sv. Florijana.

Romali smo trikrat. Na Avstrijskem Koroško smo prebili dva dneva, enodneвно romanje pa nas je odvedlo na Štajersko in v Krško. Na romanjih smo vedno prisrčno sprejeti in se dobro počutimo, ko slišimo našo domačo slovensko besedo in zremo kaj novega o krajih, kamor gremo. Vedno poskrbimo, da gremo tja, kjer še nismo bili.

Moramo se zahvaliti slovenskim duhovnikom, ki pridejo maševat v Zagreb in nam podeljujejo sveto daritev v slovenskem jeziku. Največkrat, kar sedemkrat, je bil z nami dekan iz Šentjerneja Anton Terpin, Robert Smodiš je maševal štirikrat, Silvester Molan trikrat, po enkrat pa Matej Dečman in Janez Turinek. Radi bi, da bi se slovenskih maš, ki na Hrvaškem potekajo le v Zagrebu in to že od leta 1991, udeleževalo čim več vernikov.

Zvedeli smo, da naša koordinatorica iz Slovenije Martina Koman dobro okreva po operaciji. Želimo ji veliko dobrega zdravja na nogah. Pater Roman Motore iz Krškega je po vseh težavah z zdravjem tudi dobro. Želimo mu božje milosti in da se spet srečamo na mašah v Krškem. Kdor poje, dvakrat moli! *Olga Tkalčec*

PREDSTAVITEV KNJIGE KLARE ŽEL

V Slovenskem domu smo 5. decembra skupaj z našo članico Klaro Žel proslavili izid njene pesniške zbirke *Pesmi življenja*. Zbrane je zelo navdahnjeno pozdravil podpredsednik Slovenskega doma Franc Strašek, ki je posebej poudaril Klarine sorodnike in prijatelje iz Slovenije, iz njenih rojstnih Svetih Trojic.

Pesniški večer s Klaro Žel je vodil Ivica Kunej, ki je druženje začel takole:

»Pravijo, da so pesniki čudež v svetu. Še večji čudež pa je, da jih je v našem domu kar precej.« Ker Klara svojo poezijo ustvarja dvojezično, je prebral verza, ki sta ju poeziji posvetila hrvaški pesnik Gustav Krklec in slovenski pesniški velikan France Prešeren.

*»Baš je čudno – reče neki dan
bradat pjesnik, pripalivši lulicu
za života nemaš čak ni stan,
a kad umreš dadnu ti i ulicu.«*

(Gustav Krklec)

*»Step je kdor se s petjem ukvarja.
Kranjec moj mu osle kaže –
pevcu vedno sreča laže,
on živi, umrje brez d'narja.«*

(France Prešeren)

Danes je pa vsaj pri nas pesniška usoda drugačna. Že v našem domu smo imeli več skupnih ali posameznih pesniških predstavitev, med njimi smo slišali tudi nekaj Klarinih pesmi. Doslej smo jih prebirali v Novem odmevu, zdaj pa so zbrane v knjigi, ki jo izdal Slovenski dom.

Pol slovensko, pol hrvaško

Kako je nastala knjiga *Pesmi življenja*? Klara Žel je povedala: »Že v mladosti sem se rada izražala v stihih, tako sem tu in tam napisala kakšno pesem za svojo dušo. Sčasoma se mi je nabralo kar precej pesmi.

Slovenski dom, naš drugi dom

Že več kot dvajset let sem članica Udruge umjetnika August Šenoa, in vsakič ko sta moja koordinatorka prof. Lončarević in prof. Durbešić šla mimo mene, sta mi šepetala, pišite pol slovensko pol hrvaško. Kot vidite sem ju poslušala.«

Pesmi naše Klare so izraz čistega srca in notranje dobrote, čeprav ji življenje ni bilo vedno cvetoče. Časi veselega otroškega igranja je grobo prekinila vojna, ko so jo nasilno odpeljali v tujino, kar je zelo lepo opisala v pesmi *Pflichtjar*. Ko so se nesrečni težki časi končali, jo je življenje pripeljalo v Zagreb. Postala je članica Slovenskega doma, tudi našega zbora. O zborovodji je napisala lepe pesmi. Z duhovitostjo in ljubeznijo je opisala tudi nekatere naše člane, med njimi Toneta in Miro. Pesmi objavljamo v rubriki *Ustvarjalnica*. V pesniškem večeru sta sodelovala še Adica Dobrić Jelača, ki je skupaj z Klarico odpela njeno pesem *Domači kraj* (uglasbila jo je Ljerka Koščak), in Zoran Šonc, ki je na Klarino željo na svojem instrumentu (ki lahko zamenja cel orkester) zelo impresivno in navdahnjeno odigral nekaj prelepih slovenskih ljudskih pesmi.

Na koncu so besedo prevzeli Klarini rojaki in krajani Svetih Trojic. Ob pesmi in veselju je ljudsko rajanje trajalo dolgo v noč.

Jenuk Navi

MONODRAMA O PRIMOŽU TRUBARJU

Na odru Slovenskega doma smo si ob dnevu reformacije 28. oktobra lani v organizaciji Sveta slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreba ogledali monodramo *Trubar pred slovensko procesijo*, ki govori o življenjski zgodbi očeta slovenskega jezika.

Z monodramo nas je obiskal igralec iz Ljubljane Anatol Štern, ki je po besedilu akademika Matjaža Kmecla poosebil lik Primoža Trubarja. Anatol Štern je Trubarjev samogovor izvedel v asketskem pridigarskem talarju za belo stilizirano prižnico. Od začetka do konca pridige je imel igralec pokončno držo telesa, z razločnostjo gest in grimas ter z globokim možatim glasom in premišljeno členitvijo »pridige« oziroma »testamenta« pa je poudarjal neomajno notranjo pokončnost. Prikazal je zvestobo in samozavest avtoritativnega pridigarja, s premori, tišjimi in bolj lirskimi.

Trubar pred slovensko procesijo

Monodrama je samogovor izgnanega in od lastnega ljudstva zapuščenega starca tik pred smrtjo. V svojem »nikjerdomu«, v izgnanstvu, v katerem je preživel pol življenja, pregleduje, kaj je

pod končno črto še ostalo. Obenem iz tega pregledovanja nastaja nekakšen testament za Slovence. Hotel je popeljati svoje ljudstvo v enakopravnost pred Bogom in Svetom. Neomajno je verjel, da je z jezikom vred njegov narod prav tako božja stvaritev kot vsa druga ljudstva sveta. Dal mu je knjigo in pisni jezik, skupaj z učenci mu je prevedel temeljne »božje« knjige, poskrbel za več kot petdeset tiskov, vključno z Biblijo. Učil ga je samozavesti in odgovornosti pa tudi resnične krščanske vere. Velikokrat so ga hoteli zlomiti, še največkrat lastni ljudje, on pa je vztrajal in se zmeraj spet pobral. Igralec je Trubarja prikazal takšnega kot je bil – v podobi silaka in voditelja po telesu in glasu, še bolj po duhu in volji in kot oznanjevalca, za katerim so šle množice, ne glede na to, da jim je zapovedoval dolžnosti in jih grajal zaradi grešnosti.

Druženje s Trubarjem

Po končani pridigi je občinstvo Slovenskega doma z dolgim ploskanjem nagradilo neutrudnega igralca, ki je za tem publiki potrpežljivo odgovarjal na vprašanja. Igralec nam je med drugim povedal, da je leta 2008, ki je bilo leto Primoža Trubarja, monodramo v Sloveniji in po svetu izvedel kar 90 krat.

Druženje s Trubarjem smo nadaljevali ob Trubarjevi malici, ki so jo za to priložnost že tradicionalno pripravile članice Sveta in Slovenskega doma, oblečene v obleke iz obdobja reformacije.

Agata Klinar Medaković

Slovenski dom, naš drugi dom

NASTOP V VIPAVI – UVOD V KONCERTNO SEZONO

Mešani pevski zbor Slovenskega doma je 9. aprila sodeloval na zborovskem koncertu Primorska poje v Vipavi. 16. maja bo eden od koncertov revije Primorska poje potekal tudi v Zagrebu, v dvorani Vatroslav Lisinski.

Ze 41. revija pevskih zborov Primorska poje bo letos med februarjem in septembrom povezala Primorsko, Tržaško, Goriško, Benečijo in Zagreb. Na vseh 33 koncertih bo sodelovalo 217 zborov s skoraj 4.600 pevci.

Nastop v Vipavi

Na koncertu se je predstavilo sedem zborov. Poleg našega pevskega zbora so nastopili še Moška vokalna skupina

Zgun iz Pivke, Ženski pevski zbor Pristan iz Kopra, Moški pevski zbor Mirko Filej iz Gorice, Moški pevki zbor Kras iz Opatjega sela (Miren-Kostanjevica), Vokalna skupi-

na Sraka iz Štandreža in Mešani pevski zbor dr. Frančišek Lampe iz Črnega vrha nad Idrijo.

Naš zbor je pod taktirko zborovodje Franca Keneja zapel slovensko ljudsko pesem v priredbi Oskarja Deva Meglica, ljudsko pesem s Kostela v priredbi Mirka Kokola Po zelen travniku, rožansko ljudsko pesem v priredbi Sama Vremšaka Pojdam u Rute ter ljudsko pesem Zabavljivka v priredbi Emila Adamiča.

Po koncertu se je še dolgo slavilo in pelo v vipavskem kulturnem domu. Pos-

tregli so nam domačo joto, dobro vino ter sokove in vodo. Ostali smo do konca, prav do konca, in se pozno odpravili proti Zagrebu. V avtobusu nam je zborovodja rekel, da

je naš zbor lepo pel in da je bil to eden od boljših nastopov. V Zagreb smo prispeli v zgodnjih jutranjih urah.

Vaje so nekaj posebnega

Po nastopu v gledališču Gavella novembra lani, ko smo proslavili 80. obletnico Slovenskega doma, so se redno nadaljevale pevске vaje. Vsaka vaja je nekaj posebnega. Takšne so pa zato, ker je prav poseben tudi naš zborovodja. Po njegovi zaslugi je vsaka vaja pomembna na svoj način.

Člani pevškega zbora so predelali že veliko novih pesmi, tako da imajo za nastope na zalogi kar lep in obsežen repertoar. Kmalu bo na vrsti nastop na zagrebškem koncertu Primorska poje, ki se ga bodo udeležili številni primorski zbori. Sledil bo nastop v Radečah, v gosteh pri tamkajšnjem pevskega zboru. Nato se bo šlo v Sevnico, kjer bo zbor vrnil nastop. Lani je namreč pri nas gostoval sevniški zbor. Pevci že vadijo tudi za nastop v Stični, kjer bodo nastopali z zamejskimi zbori v soboto in potem v nedeljo na Taboru pevskih zborov na šolskem stadionu.

Miroslava-Maria Bahun

UMRLA JE CVETKA MATKO

Pred novim letom nas je pretresla vest: umrla je Cvetka. Naša Cvetka. Cvetka, ki je bila vedno tu, ko smo jo potrebovali, Cvetka, ki je s svojim nasmehom razsvetljevala naša srečanja, Cvetka, ki je imela vedno razumevanje za vse nas, ki nam je svetovala, ki je veselo pela, ki je ustvarjala.... Naša Cvetka.

Rodila se je 4. maja 1930 v Mariboru. Otroštvo je preživela v Murški Soboti, po končani šoli za višje medicinske sestre je krajši čas službovala v Ljubljani. Nekaj časa je bila zaposlena tudi v kolonijah, ki so bile organizirane za bolehne otroke (Ljubelj, Kraljevica). Eno leto je bila zaposlena tudi v Švici. Leta 1959 je spoznala bodočega soproga Želimirja, s katerim je pravzaprav obnovila poznanstvo iz otroških let, saj sta se poznala že iz Murske Sobote. V zakonu sta se jima rodila dva otroka. Po rojstvu otrok je bila še nekaj časa zaposlena, nato pa se je posvetila družini in pomagala soprogu pri organizaciji srečanj filmskih animatorjev iz vsega sveta in mednarodnih košarkaških tekem (Cibona, Lokomotiva). Povsod, kjer je bila, je bila zelo aktivna in družabna.

Ves čas pa je negovala svojo slovensko besedo, zato se je vključila tudi v Slovenski dom, kjer je sodelovala v pevskega zboru, kreativni delavnici Šopek in uredništvu Novega odmeva.

Od Cvetke smo se poslovili 4. januarja z naslednjimi besedami:

Draga Cvetka, tukaj smo se zbrali tvoji rojaki in prijatelji iz Slovenskega doma, da ti še zadnjič povemo, kako smo te imeli radi, koliko si nam pomenila in kako te bomo pogrešali. Vsi smo vedeli, da si hudo bolna in mnogi so molili za tvojo ozdravitev. Bila si izjemno aktivna, povsod te je bilo... bila si članica Sve-ta slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreba, kreativne delavnice Šopek, uredniškega odbora našega glasila Novi odmev, v katerem

si objavljala izbrane reke iz slovenske dediščine in drugo, skratka, povsod, kjer si mogla pomagati in s svojim znanjem in ljubeznijo ohranjati svojo slovenskost in vezi s svojo prvo domovino. Vendar pa so to le podatki, ki povedo, kako si bila marljiva. Vsi pa se te bomo vedno lahko spominjali po tvoji ljubeznivosti, po tvojem nasmehu. Še pred nekaj meseci si nam pomagala iskati recepte za stare slovenske jedi, na naših potovanjih si nam pripovedovala o krajih in običajih, ki so bili povezani z nekaterimi kraji in dogodki. Nikoli ti ni bilo težko karkoli storiti za zbor, za tvoj šopek, za vsakega izmed nas. Bila si vedra in vedno nasmejana, vedno si imela ljubeznivo besedo za vsakega izmed nas. Nate smo se lahko vedno zanesli, nič ti ni bilo težko, če je bilo potrebno karkoli storiti za zbor, za Slovenski dom in za vsakega izmed nas.

Mnogi ljudje gredo skozi življenje kot da jih ni bilo. Sivo in »brezlično«. In za njimi ne ostane niti sledi niti spomina. Draga Cvetka, ti nisi med njimi. Ti si bila. Ti si imela osebnost, ustvarjalnost, ljubezen...imela si in vedno boš imela svoj prostor v naših srcih.

Irena Hribar-Buzdovčič

SPOMINSKI POHODI IZGNANCEV

Izgnanci iz Krajevne organizacije društva izgnancev Slovenije – Zagreb 1941–1945 smo se lani udeležili štirih spominskih pohodov po Sloveniji. Na kratko povzemamo vtise.

Lani smo se 13. junija udeležili drugega pohoda ob okupacijski meji NDH – Nemčija, 18. julija pohoda ob nemško-italijanski meji iz let 1941–1945, 5. septembra pohoda po poteh Kozjancev in 24. oktobra pohoda po poteh Brežiške čete.

Prigode in nezgode

Na vseh pohodih je vzdušje enkratno, družimo se in obujamo spomine z izgnanci in krajani. Vsako leto nam se pridruži več mladincev in pionirjev. Pohodi se začnejo s priložnostnimi govori in počastitvijo spomina na tragične dogodke. Pot nas vodi ob spominskih obeležjih do cilja, kjer se pohod konča s proslavo, ki se je udeležujejo tudi slovenski poslanci, župani in občasno ministri. Vedno je prisotno vodstvo Društva izgnancev Slovenije. Na čelu kolone, ob zastavah, je večkrat poslanec Franc Žnidaršič, a tudi kakšen naš član. V vaseh ob poti nas bogato pogostijo z jedačo in pijačo. Pesem nas stalno spremlja, vrstijo se nepozabni dogodki.

Zgodilo se je, da smo na pot Kozjancev prišli, ko so organizatorji že odpeljali na oddaljen start. Sreča je bila, da je tudi Franc Žnidaršič s soprogo zamudil,

pa nam je bilo lažje organizirati povezano in z našim minibusom v spremljavi domačinke priti na začetek pohoda, kjer smo se dobro pogostili preden se je začelo vzpenjanje na prvi hrib.

Drugi dogodek je s pohoda iz Telč v Bučko, ko smo ob dežju v naš minibus vzeli dva pohodnika, ki sta tiho prisluhnila našemu kramljanju. Tedaj nas je obiskal velik pes in se polulal na kolo minibusu. Naš predsednik je zavpil: »Ne lulaj po kolesu – to je hrvaški avto!«. Sledilo je rajanje do Bučke in šele tam smo zvedeli, da se je z nami peljal poslanec državnega zbora s soprogo.

Še in še je dogodkov, tudi konji so se pridružili na čelu kolone, kar ni bilo v protokolu.

Preveč vasi in ljudi je vključenih v pripravo pohodov in domačih dobrot,

ki so kot za na razstavo, da bi lahko vse imenoval. Vsem velika hvala! Komaj čakamo letošnjih pohodov, novih doživetij v krajih, kjer se počutimo kot doma. V srcu nosimo vtis, da se vsi prebivalci vasi pridružijo pohodnikom.

Spomin na ljubljansko srečanje

Med vsemi lanskimi dogodki je bila za nas izgnance najpomembnejša udeležba na prvem evropskem kongresu izgnancev in beguncev, ki je potekal 6. junija v Ljubljani. Dogodka se je poleg izgnancev udeležilo tudi več drugih članov Slovenskega doma, med njimi tudi podpredsednik Franc Strašek in ing. Mladen Veličković, ki je zastopal Hrvaško. Spregovoril je o življenju in trpljenju v begunskem taborišču El Šat na Sinajskem polotoku. *Kras*

NOVOLETNO DRUŽENJE V SLOVENSKEM DOMU

Konec decembra smo se člani Slovenskega doma s skupnimi močmi poslovili od starega leta in se dogovorili, da bomo v naslednjem letu boljši, bolj zdravi, bolj vitki, bolj varčni, bolj prijateljski, bolj....

Da bi bilo slovo od starega leta in dobrodošlica novemu letu čimbolj vesela, smo se ob veselih zvokih že kar našega Branka in njegove hčerke veselo zavrteli in si zapeli nekaj zdravic. Upajmo, da se bo letos uresničil vsaj delček tega, kar smo si zaželeli.

Irena Hribar-Buzdovačič

Slovenski dom, naš drugi dom

V PETEK SE DOBIMO

Petkova srečanja vedno zaznamujejo pomembni prazniki v mesecu. Novembrsko srečanje je bilo v znamenju martinovanja, decembrsko v znamenju sv. Miklavža, januarsko pa je zaznamoval vstop v novo leto.

Za novembrski prvi petek je vinogradnica Matilda – Jozefa pripravila tri vrste »vina«, da bi strokovnjaki ocenili, katero bi bilo najboljšo za maše v letu 2010. Na voljo je bilo pravo belo vino, kokakola je predstavljala črno vino, posebno belo vino pa je bila voda. Verjeli ali ne, za najboljšo mašno vino so strokovnjaki izbrali – vodo. Zlobneži so pripomnili, da je za to odgovoren petkov reporter Novega odmeva Slaje Krasi, ki je vsaj po priimku sodeč islamske veroizpovedi in torej ne uživa alkohola. Sledilo je nekaj Slavkovih vzgojnih misli o letalskih poletih, šal in poročil delegatov petkovega parlamenta. Za slavljenca je bila na voljo prava penina, za prigrizek pa so bili ocvirki in narezek iz svinjskega mesa.

Decembrski prvi petek

Silvin je v vlogi sv. Miklavž povedal, kako je nastala legenda o Miklavževih darilih v nogavici ali škornju. Pouku so navzoči z zanimanjem prisluhnili. Angelček v prekrasni beli obleki (Jozefa) je vsem ponudila, da si iz improviziranega škornja izberejo številko za srečelov. Vsi so dobili darilo, slavljenca pa dve. Silvin je darilo zavrnil, ker so mu podtaknili številko 13 in to v petek. Pozneje se je izkazalo, da mu je bilo namenjeno čisto praktično darilo, ki ga je prevzel na naslednjem petkovem srečanju, skupaj z darilom, ki ga je dobil kot slavljenec. Vse ostalo je bilo kot ponavadi, le prigrizek je bil nekoliko drugačen. Po stari miklavževi navadi so se na mizi znašli orehi, suhe slive, suhe fige, rogači, pomaranče... Za plesno glasbo sta poskrbeli Francova harmonika in kitara Danila Arka.

Petko skok v novo leto

Na prvi januarski petek se je začelo novo leto 2010. Zato smo naše srečanje pripravili na drugi petek v mesecu. Silvin se je na svoj način dotaknil aktualnih dogodkov. Tokrat je dobrodušno ocenil predvolilni spopad dveh predsedniških kandidatov. Občinstvo je nasmejala Silvinova podobnost nemu kandidatu in njegovo imitiranje kandidatovega načina govora. Kot slavljenec je dobil nalogo, da pove nekaj iz svojega življenja. Spomnil se je pravljice, ki jo je na neki družinski slovesnosti na staro leto pripovedoval njegov stari stric Miško. Gre za pravljico o dveh prstanih. Na enem piše Tudi to bo prišlo. Na drugem piše Tudi to bo odšlo. Nauk: če si nekaj želiš, pogledaš prstan Tudi to bo prišlo, če si v težavah, pa pogledaš tistega, na katerem piše Tudi to bo odšlo. Tako ohraniš uravnoteženo življenje. Matilda – Jozefa je s prijateljem uprizorila preživljanje božičnih in novoletnih praznikov. Bila sta še zmeraj dobro »pod gasom« in stalno žejna. Žeja se je prenesla na navzoče, ki so komaj čakali, da Slavko opravi svoje parlamentarne zadeve in pokliče slavljenca ter da se vsi pridružijo veselemu druženju ob hrani, glasbi, klepetu in plesu. In tako naprej v novo leto 2010.

Vaš novi reporter Zefko Kramsil

Slovinci na Hrvaškem

NA REKI KONCERT MARKA HATLAKA IN SKUPINE FUNTANGO

V počastitev slovenskega kulturnega praznika je v dvorani Filodrammatice na reškem Korzu potekal koncert znanega slovenskega virtuozna na harmoniki Marka Hatlaka, ki »igra s točke, kjer duša sreča telo«, kot je o njem zapisala slovenska književnica Ifigenija Simonović, in skupine Funtango.

V imenu organizatorjev, svetov slovenske narodne manjšine na mestni in županijski ravni ter Kulturno-umetniškega društva Artel je navzoče pozdravila Marjana Mirković, večer pa je z doživetjo interpretacijo Prešernove Zdravljice napovedal legendarni reški gledališčnik Alojz Usenik, toplo pozdravljen za svoj nastop.

Glasbeni večer s posebnimi doživetji

Program je s solističnim nastopom začel Marko Hatlak in z virtuosno izvedbo J. S. Bacha (Goldbergove variacije, Aria), nadaljeval z glasbo skladatelja, s katerim je novembra lani končal svoj prvi (solistični) nastop v guvernerjevi palači na Reki. Sledil je New York Tango Ricarda Galliana, pri skladbi Night Club Astorja Piazzolle pa se mu je pridružil violinist Dejan Gregorič, nova violina v skupini, s katerim sta se zelo lepo ujela. Odlični glasbeniki so tudi drugi člani skupine Funtango – pianist Sašo Vollmaier, kitarist Andrej Pekarovič in Piero Malkoč na kontrabasu. Napovedani tango nuevo so predstavili s Piazzollinimi skladbami Milonga del Angel, Verano Porteno, Mord in Vayamos al Diablo. Posebno doživetje večera je bila tudi domišljajska interpretacija 1. stavka Zime Antonia Vivaldija. Po Dyensovi skladbi Tango en skai za kitaro je program do konca potekal v znamenju glasbe Astorja Piazzolle in džezovskem slogu (Vuelvo al Sur, Tangata, Concierto para Quintetto), bis s skladbo Tanguedia pa je sklenil večer, ki je bil po mnenju vseh navzočih izjemen. Upati je, da bodo mladi glasbeniki Reko še obiskali, v poznejšem krajšem pogovoru so to tudi obljubili.

Organizatorji so prejeli več čestitk obiskovalcev – kljub reškemu karnevalu in bogati ponudbi v času pustnega veselja se jih je na koncertu zbralo precej več kot sto –, prijetno presenečenih in navdušenih nad večerom, ki je bil dobesedno pravi praznik, kot je bilo slišati. V lepem spominu je ostal tudi nastopajočim, ki so bili s polno dvorano, kot so rekli, resnično počaščeni.

Marjana Mirković

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK V VARAŽDINU

V Varaždinu smo slovenski kulturni praznik proslavili 11. februarja v palači Varaždinske županije. Slovesnost so skupaj pripravili svet slovenske manjšine Varaždinske županije, društvo hrvaško-slovenskega prijateljstva in SKD Nagelj.

Člani društva Nagelj so pripravili recital izbranih Prešernovih pesmi, ostali del programa pa so izpolnili plesni in glasbeni izvajalci. Nastopili so plesni par s Ptuja, mlada sopranistka in pevski zbor iz Varaždina. V program je sodila tudi razstava izdelkov keramičarke Klaudivije Vukman iz Varaždina.

Prireditve so se udeležili tudi številni gosti, med njimi predsednik zagrebškega Slovenskega doma Darko Šonc, predstavnik slovenskega veleposlaništva Roman Weixler, predstavnik hrvaških društev prijateljstva Andrija Karafilipović, ki je gospe Antolić izročil priznanje za zasluge. Navzoči so bili tudi predstavniki lokalne oblasti in kulturna ambasadorica Dunja Bezjak. Po prireditvi je bila pogostitev. Obisk je bil manjši od pričakovanega, zagotovo tudi zaradi obilice sveže zapadlega snega.

(M.H.)

ŠIBENIK: VTISI IZ ŠENTJERNEJA IN PRAZNOVANJA PREŠERNOVEGA DNE

Zbor slovenskega društva v Šibeniku se je oktobra odpravil na gostovanje v Šentjernej, od koder se je vrnil prepoln lepih vtisov. V prav lepem spomenu pa bo šibeniškim Slovincem ostalo letošnje praznovanje slovenskega kulturnega praznika s figami Doktorja Figa...

»Lepšega kraja nej, ku je Šentjeren, lepšega ptiča nej, ku je Petjelen.«

Petelin je že stoletja zaščitni znak Šentjerneja: šopiri se v grbu, na zastavi in himni. Občina Šentjernej, ki se z 58 naselji in zaselki razprostira na zahodnem delu Krškega polja pod Gorjanci, to je Šentjernej moje mladosti, to je kraj, od koder sem pred četrto stoletja odšla v Dalmacijo, to je moj dom, kamor se vedno tako rada vračam.

In ko je v oktobru prišlo povabilo, da zbor našega društva nastopi na jubilejnim koncertu Čudovita trideseta MePZ Vlaste Tavčar Šentjernej, je bila želja tako velika, da je premagala tudi tisto največjo in vedno prisotno oviro – denar. Na pot se je zbor odpravil v prijetnem društvu Šibenske klape pučkih pjevača.

Šentjernejski zbor, ki ga vodi Marina Jordan, poje pa pod taktirko zborovodkinje Sonje Povše, je v novem kulturnem domu Primoža Trubarja pripravil jubilejni koncert z vrhunskim programom. Bilo je zelo zelo lepo. Naša razpeta družčina pa ni nastopila samo na tem koncertu, ampak je nekaj pesmi zapela tudi gostom v Termah Šmarješke Toplice, kjer smo prenočili. Naslednji dan so nas gostitelji presenetili z organiziranim ogledom gradu Otočec in samostana Pleterje, na koncu izleta, pa so nas v vasi Groblje pevci pričakali

s pesmijo, bogato malico in seveda cvičkom. Domačija nas je navdušila. Ob slovesu je sledila obljuba, da se vidimo v Šibeniku, na 10. obletnici našega zbora.

Doktor fig, fig! Doktor fig, fig!

Kulturni praznik Slovenci po celem svetu praznujemo s še večjim ponosom v srcih kot v domovini. Tudi v našem društvu se trudimo, da v središče proslave postavimo pesnika, po katerem praznik nosi ime, naš moto pa je kultura in vse, kar je France Prešeren dal v svojih pesnitvah: prepletanje osebne, narodne in občečloveške želje po svobodi in bratstvu vseh ljudi, kar je izraženo tudi v slovenski himni. Prešeren ni pisal za otroke, vendar pa jih je imel zelo rad. Zato smo se odločili, da letos našim članom in someščanom pesnika približamo na preprost, kar otroški način. Poudarek je bil seveda na tem, da je pomembno že pri najmlajših gojiti slovensko ljudsko izročilo, jih vzgajati za življenje tako, da bodo zadovoljna in živahna bitja, ki se zavedajo svojih korenin in imajo občutek za bližnjega. Glavni nastopajoči so bili otroci, ob podpori Katje Bavdaž, Toneta in Livojke in naše nekdanje učiteljice slovenskega dopolnilnega pouka Milene Ambrožič. In kakšen bi to bil Dr. Fig, ko ne bi vseh nastopajočih otrok obdaril s sladkimi dobrotami!

Mira Knežević

ZA SLOVENIJO ŽIVIM.....

*Lepa je, ker moja je,
v sebi nosim jo, njene gore biserne, morje in nebo.
Kamor pridem, kamor grem,
ne pozabim je.*

Na proslavi Prešernovega dne sem prvič nastopil in recital pesem Za Slovenijo živim.

Pesem sem se naučil lani v poletni šoli slovenščine v Kostanjevici na Krki. Tam je bilo mnogo otrok iz raznih držav: Madonije, Belgije, Italije, Srbije, Bosne in Hercegovine in Nemčije, štirje pa smo prišli iz Hrvaške. V šoli je bilo zelo lepo. Veliko

smo se naučili, hodili smo na izlete, kopali smo se v Krki in Čateških toplicah, se vozili na splavu... Meni je od vsega lepega najbolj ostala v spomenu Kostanjeviška jama. Sedaj pa sem ob tem velikem kulturnem prazniku naučeno tudi pokazal. No, nisem samo jaz nastopal. Tu so bili še otroški zbor Cvrčak, otroška plesna skupina Balarin, najbolj hecna pa sta bila v narodnih nošah stric Tone in teta Livojka.

Na proslavi je bilo veliko ljudi, prišli so celo TV-ekipa in novinarji. Ponosen sem, ker sem bil na televiziji in upam da bom spet nastopal.

Lovre Knežević

TELEGRAFSKO O MANJŠINSKIH ZADEVAH

Predstavniki Slovenskega doma Zagreb in Zveze slovenskih društev na Hrvaškem sodelujemo v številnih manjšinskih organih in telesih ter se redno udeležujemo srečanj, povezanih z manjšinskimi zadevam. V nadaljevanju poročamo o najpomembnejših letošnjih dogodkih.

7. februar: Sprejem predsednika ob slovenskem kulturnem prazniku

Slovenski predsednik Danilo Türk je na tradicionalni sprejem ob slovenskem kulturnem prazniku v Ljubljano povabil predstavnike slovenske manjšine v sosednjih državah. V nagovoru rojakom se je dotaknil tudi odnosov s Hrvaško in dejal, da »imamo za sabo obdobja, ki so prinesla nekaj živčnosti«, a hkrati tudi »nov začetek in nove naloge«, ki naj bi privedle do takšnega ozračja, ko bodo Slovenci na Hrvaškem postali še pomembnejša vez med državama. V imenu povabljenih je spregovoril predsednik zagrebškega Slovenskega doma in Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc, ki se je predsedniku Türku zahvalil za posluš za slovensko manjšino: »Vaše razumevanje in podpora bosta spodbudila duh napredka in ves naš trud ne bo samo prizadevanje za golo preživetje in obstoj slovenske skupnosti, ampak nov zagon h krepitvi sožitja, ljubezni, odprtosti, duha svobode in dobrote - vrednot, ki jih je opeval France Prešeren in ki so tudi vrednote združene Evrope.«

10. februar: Komisija Državnega zbora o slovenskih medijih v sosednjih državah

Predsednik parlamentarne komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu Miro Petek je na sejo o položaju, problemih in razvojnih možnostih slovenskih medijev v sosednjih državah poleg poslancev povabil tudi predstavnike krovnih organizacij iz zamejstva, ministra Boštjana Žekša ter predstavnike zamejskih časopisov in radia.

Vsi razpravljavci so izpostavili finančne težave pri izdajanju časopisov in ostalih medijskih aktivnostih. Beseda je tekla tudi o digitalnem oddajanju TV-signalov. Problem je, ker bodo slovenski programi digitalno oddajani v standardu MPEG-4, medtem ko so se v Avstriji, Italiji in na Hrvaškem odločili za standard

MPEG-2. Slovenske TV-programe bo torej od konca leta v zamejstvu prek anten mogoče sprejemati le s televizorji ali posebnimi pretvorniki, ki ustrezajo standardu MPEG-4. Komisija je pristojne institucije v Sloveniji pozvala, da nemudoma in celovito pristopijo k učinkovitemu obveščanju Slovencev v zamejstvu glede možnosti spremljanja programov.

10. februar: Slovenska manjšinska koordinacija Slomak na razpotju

Sestanka Slovenske manjšinske koordinacije, ki ga je sklical tajnik Slomaka Jure Kufersin, so se udeležili vsi člani, razen Jožeta Hirnoka iz Madžarske. Dogovorili naj bi se o izvolitvi novega predsednika, saj je dosednji predsednik Slomaka Rudi Pavšič svoj mandat zamrznil. V procesu predlaganja kandidatov pa se je izkazalo, da so krovne organizacije Slovencev iz Italije in Avstrije globoko razdeljene. Osebnin in še kakšni drugi interesi so onemogočili soglasje o novem predsedniku. Ni bilo mogoče doseči dogovora niti o tem, kako v prihodnosti rešiti problem. Na koncu sestanka se je tajnik Jure Kufersin zahvalil za sodelovanje in odstopil.

24. februar: Svet za nacionalne manjšine RH o finančnih zadevah

Seja sveta je bila posvečena poročilom o porabi denarja, ki so jih manjšinska društva prejela iz proračuna Republike Hrvaške. Ugotovljeno je bilo, da se v nekaterih primerih sredstva ne uporabljajo namensko in da bo v prihodnje treba uvesti strožje nadzorne mehanizme. Predsednik sveta Aleksander Tolnauer je člane seznanil s pripravo predloga odločbe o razporeditvi sredstev za leto 2010.

17. marec: Razdelitev denarja za manjšine na Hrvaškem

Na marčni seji sveta je bilo dogovorjeno, da bo v kratkem sprejet sklep o razdelitvi sredstev za delovanje društev nacionalnih manjšin v letu 2010. Sklep o mora potrditi še hrvaški sabor. Denarja bo manj za približno tri odstotke, z možnostjo nadaljnega zmanjševanja.

21. marec: Prvo srečanje z novim hrvaškim predsednikom

Novi hrvaški predsednik Ivo Josipović je prvič sprejel predstavnike Sveta za nacionalne manjšine Republike Hrvaške, in sicer predsednika Aleksandra Tolnauerja, Ratka Gajico in Darka Šonca, ki so mu predstavili delovanje sveta, organiziranost in pobude za spremembo ustavnega zakona. Predsednik Josipović, ki z zanimanjem spremlja delo sveta, je podprl vsa prizadevanja za kakovostno življenje in delovanje manjšin. (DŠ)

SPOROČILO IZ PULJA: KULTURA JE PAMET

Kulturni praznik je za Slovence poseben dan, še posebej, če si Slovenec, ki živi zunaj meja matične domovine. Slovensko kulturno društvo Istra deluje že deveto leto in prav tolikokrat smo v Pulju proslavili slovenski kulturni praznik. Letos smo ga obeležili 5. februarja s celovečernim zborovskim koncertom.

Koncert smo pripravili v italijanskem domu kulture Circolo. Dvorana je bila polna do zadnjega kotička. Še posebej smo ponosni, ker že tri leta praznujemo vsa slovenska društva iz hrvaške Istre skupaj. Zbrali smo se torej člani društev iz Buzeta, Poreča, Labina in Pulja. Obiskali so nas tudi prijatelji iz Lovrana.

Ob letošnjem praznovanju nas je prvič obiskal minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš. Na prireditvi so bili tudi Rudi Merljak iz urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, Robert Krmelj in Urška Potočnik s slovenskega veleposlaništva v Zagrebu, predsednik Zveze

slovenskih kulturnih društev na Hrvaškem Darko Šonc, namestnica župana istrske županije Viviana Bennussi, namestnica župana mesta Pulja Vera Radolović, vodja oddelka za družbene dejavnosti mesta Pulj Erik Lukšić, vodja oddelka za kulturo mesta Pulj Lidija Musi in seveda naši številni prijatelji.

Celovečerni koncert

Pevski zbor društva Istra se jena začetku predstavil s slovenskimi pesmimi Luna sije, Pa se sliš', Lipa zelenela je, Pesem veselih mlaticev, Dajte, dajte. Nato sta nastopila Miriam Pran in Franc Zupančič iz poreškega društva Oljka in nam zapela Kje so tiste stezice in Njav' čez izaro ob spremljavi harmonikarja Branka.

Pripravili so se tudi učenci slovenskega jezika z učiteljico, profesorico Mojco Podobnikar in nam zaigrali kratek skeč o mački in miši in zapeli vsem nam znano pesem Na planincih.

Člani pevske skupine Encijan, ki praznuje 5. obletnico delovanja, smo imeli medtem

ravno toliko časa, da se pripravimo na drugi del nastopa, kajti člani skupine smo tudi člani zbora. Pojemo tudi skladbe tujih skladateljev, evergreene. Predstavili smo se z Alelujo, Radićevo rožico, Belimi ladjami in koncert nadaljevali s pesmimi Amazing grace, Tourdion, My

way, Unchained melody in Diridondo, ko so se nam na odru pridružili še ostali člani zbora. Ob koncu smo zapeli še prekmursko Ne ouri, ne sejaj, ob kateri sta zaplesala Lili Kencel Drandić in Igor Drandić. Prvi del večera smo zaključili z nam vsem znano Zemlja pleše, ki je že postala naš zaščitni znak.

Celoten program je povezovala profesorica Jasmina Ilić Draković.

Pevski zbor že od vsega začetka vodi profesorica Paola Stermotić, korepetitorica zbora je Tea Silađi, na nastopu nas je na violini spremljal Silvano Kalagac in na bongosih Franko Stermotić.

Likovna razstava

Po koncertu smo se sprehodi do galerije Sveta slovenske narodne manjšine mesta Pulj in našega društva. O galeriji je spregovoril vodja galerijske dejavnosti v našem društvu, zgodovinar Oto Širec. Kustosinja Nives Marvin je nato odprla razstavo Ljuba Radovca Stereogramska okna. Razstavo smo postavili v sodelovanju s Piransko galerijo in upamo, da bomo tudi v bodoče sodelovali in organizirali razstave. Do sedaj smo jih organizirali že 20. V galeriji nas nagovoril minister dr. Boštjan Žekš. Izrazil je zadovoljstvo ob svojem prvem obisku pri istrskih Slovencih.

Na otvoritvi razstave so nam zapeli člani vokalne skupine Kantadore, z voditeljem Emilom Zonto. Predstavili so nam izvorno pesem in avtohtone instrumente slovenske Istre. Z veseljem smo tudi ostali zapeli z njimi. Z druženjem smo nadaljevali v slovenskem domu, z dobro voljo in pesmijo do poznih ur.

Ponovno smo navezali stike s svojo domovino skozi kulturo, ki je univerzalen jezik pametnih ljudi.

Jasmina Ilić Draković

ŽIVAHNA KULTURNA DEJAVNOST V KARLOVCU

V tokratni številki Novega odmeva poročamo o slovenskem dnevu v Karlovcu, predstavitvi knjige Vasje Klavore, predvajanju filma Filipa Robarja Dorina in razstavi kreativne delavnice Šopek zagrebškega Slovenskega doma.

V Karlovcu je bil 21. oktobra 2009 slovenski dan, tradicionalna kulturna prireditev, ki se je z imenom Dnevi slovenske knjige začela pred sedemnajstimi leti. Prav toliko časa traja tudi sodelovanje med karlovško in novomeško mestno knjižnico.

Slovenski dan sta skupaj pripravila Kulturno društvo Slovenski dom Karlovec in Mestna knjižnica Ivan Goran Kovačić iz Karlovca. V mestnem poglavarstvu je bil ob tej priložnosti pripravljen sprejem. Podžupan Dubravko Delić je sprejel slovenskega veleposlanika Milana Orožna Adamiča ter njegova sodelavca Urško Potočnik in Romana Weixlera, ravnateljico novomeške knjižnice Mirana Jarca Claudio Jerina Mestnik, vodjo oddelka za družbene dejavnosti novomeške občine Matejo Jerič, ravnateljico karlovške knjižnice Frido Biščan, vodjo knjižničnega slovenskega oddelka Vedrano Kovač-Vrana in predsednika karlovškega Slovenskega doma Silvina Jermana.

Literarni opus Vasje Klavore

V okviru slovenskega dne v Karlovcu je bila osrednja prireditev literarni večer, na katerem je vodja matične službe knjižnice Mirana Jarca iz Novega mesta Jadranka Matić Zupančič predstavila književni opus Vasje Klavore, slovenskega politika, poslanca, zgodovinarja in kirurga, ki ga širša javnost pozna tudi po raziskovalnemu delu o soški fronti.

Pri založbi Lipa je leta 1991 izšla njegova prva zgodovinska knjiga Plavi križ, ki prikazuje prvo svetovno vojno na Bovškem. Druga knjiga o tem obdobju, ki jo je napisal na podlagi temeljitega poznavanja časa, krajev in dogodkov ter preverjanja zgodovinskega dogajanja v bogati literaturi nosi naslov Doberdob-Kraško bojišče 1915–1916.

Knjigo Predel 1809, ki opisuje francoske vojne na slovenskem ozemlju, je Klavora posvetil prebivalcem Loga pod Mangartom, v spomin na tragičen plaz 17. novembra 2000.

Njegova dela so bila prevedena v nemščino in italijanshino.

Marina Delač-Tepšić

PREŠERNOV DAN IN SKUPŠČINA DRUŠTVA V ZADRU

Člani slovenskega kulturnega društva Lipa Zadar so se 4. februarja zbrali v multimedijški dvorani zadrske mestne knjižnice, izpeljali skupščino in proslavili Prešernov dan.

Na slovesno srečanje so prišli tudi številni prijatelji in gosti, med njimi tajnica županijske koordinacije

turne različnosti predstavili z izvirno gastronomsko ponudbo, na dogodku pa je bil posebej odmeven nastop pevcev zagrebškega Slovenskega doma pod vodstvom Franca Keneja. Jeseni smo se udeležili vseslovenskega srečanja v Varaždinu, kjer smo sodelovali v kulturnem programu. Člani društva redno pišejo za Most prijateljstva, časopis nacionalnih manjšin.

Kaj pa načrti za letos? Letošnja šola v naravi nas bo popeljala na Plitviška jezera, zopet bomo pripravili likovno kolonijo in razstavo v Turnju, na mednarodni dan kulturne različnosti pa smo povabili folklorno skupino Gozdar iz Črne na Koroškem.

Spomin na Prešerna

Kulturni program po skupščini je vodila Nadja Špralja, ki je v spomin na največjega slovenskega pesnika prebrala zanimiv članek. Tinka Kurtin je recitala pesem sodobne slovenske pesnice, Tatjana Jug Škara pa je z navzočimi delila del svojega pesniškega opusa v slovenščini. V nadaljevanju je obiskovalce do solz nasmejalo Boštjan Gorenc Pižama, stand up komik, ki je v Zadru nastopal na festivalu stand up komedije PANČ v Arsenalu. Sledil je nastop Marjetke Popovski, pevke in kitaristke, ki izvaja slovenske narodne pesmi in napeve. Svoj nastop je poimenovala Zapoimo si. Z njo so prepevali vsi navzoči, celo gostje iz drugih manjšin. »Rada prihajam na druženja, samo da slišim slovensko besedo,« je dejala ena članica. Na druženju pa je bilo veliko več od besede – sledile so si recitacije, komedija, pesmi, smeh in celo kakšna solza. Na koncu sta si pevka in predsednica društva izmenjali darila, slovenske knjige in slike z likovne kolonije. Marjetka je društvu podarila vino, da nazdravimo v Prešernovo čast. Po programu je sledila bogata pogostitev.

Darja Jusup

SLOVENSKO-HRVAŠKI ODNOSI

Na poti k uresničitvi sanj, da sprti državi in naroda znova postaneta zaveznika

Novo leto se je za slovensko-hrvaške odnose pričelo skoraj idilično, saj sta državi v minulem letu z dnevnega reda pospravili najtežje in najbolj obremenjujoče vprašanje. Ali je bila odločitev, da se določitev meje prepusti arbitražnemu sodišču, je vprašanje le še v Sloveniji, kjer bodo o tem predvidoma junija na referendumu odločali državljani. Državni zbor je ob obstrukciji opozicije arbitražni sporazum ratificiral, ustavno sodišče pa je pred tem odločilo, da je ta v skladu z najvišjim aktom v državi.

Slovenija in Hrvaška sta sicer v 2010 vstopili z novimi zadržki Ljubljane do odprtja nekaterih pogajalskih poglavij. Zagreb je bil v Bruslju povprašan, kako zbira kune za razgradnjo nuklearke in kako se bo spopadel z odlaganjem radioaktivnih odpadkov, pa tudi, kako bo spoštoval ratificirano odločitev o slovenskih ribiških pravicah v severu Jadrana. To so za Ljubljano po ureditvi mejnih težav brez dvoma ključna vprašanja, ki jih bo Slovenija, ko bo Zagreb sklenil pogajanja, težko ponovno odprla ali od sosede zahtevala, da spoštuje podpise in zaveze.

Vsaj z mejo premierka Jadranka Kosor v Bruslju ne bo več imela nobenih težav. Hrvaška je svojo »domačo nalogo« v celoti opravila in nič več ne bo spremenilo dejstva, da meja nikoli več ne bo vprašanje, zaradi katerega bi lahko ustavljali Zagreb na poti v EU. Tudi če sporazum državljani zavrnejo na referendumu, ga bo Unija Hrvaški priznala kot ustrezen način rešitve mejnih težav s članico EU. Kakor je Unija, ko Slovenija še ni bila članica, sporazum Drnovšek-Račan pripoznala Ljubljani kot rešitev mejne težave s pozivom Zagrebu, naj ga vendarle sprejme.

Ogenj ne bo nikoli ugasnil

Januarja sta se v Kranjski gori na prvem delovnem sestanku po novembrskem podpisu arbitražnega sporazuma v Stockholmu srečala Borut Pahor in Jadranka Kosor. Srečanje je minilo v znamenju utrjevanja zaupanja in iskanja rešitev za nekatere največje nerešene probleme med državama. Za Zagreb so bili to zadržki, ki jih ima Sloveni-

za človekove pravice Ivka Ćorić, predsednik koordinacije narodnih manjšin Zadarske županije in predstavnik srbske narodne manjšine Veselko Čakić, predsednica makedonske manjšine Mirjana Majić, predstavnica madžarske manjšine Olga Grbić, albanski predstavnik Blaž Serqui in predstavnik Bošnjakov Đemal Spahić.

Na skupščini pogled nazaj in naprej

Na skupščini je predsednica društva Darja Jusup poročala o delu v minulem letu, ki se je začelo z volilno skupščino, nadaljevalo pa s številnimi dogodki. Društvo je proslavilo Prešernov dan in pripravilo konzularni dan. Planinska sekcija je z izletom na Velebit pripravila šolo v naravi. Slikarska sekcija pod vodstvom Jožeta Arzenškega je v Turnju že drugič zapored pripravila slikarsko kolonijo, ki so se je udeležili slikarji amaterji iz slovenskih društev iz Zadra, Splita, Reke in Zagreba ter iz Turnja in Filip Jakova. Po koloniji je bila v prostorih KUD Maslina Turanj odprta razstava, na kateri je nastopila pevska skupina tega društva. Člani Lipe so se na mednarodnem dnevu kul-

ja pri treh poglavjih v hrvaškem pristopnem pogajalskem procesu z EU. Slovenski premier dobrih odnosov s hrvaško kolegico ni skrival in je med fotografiranjem pred kaminom v sobi hotela Miklič mimogrede omenil, da ogenj, ki tli med njima, ne bo ugasnil nikoli. Zanj je bil največji dosežek sestanka dogovor o sestavi meddržavne komisije, ki naj bi »naredila inventar nerešenih vprašanj, postavila diagnozo problema in tudi predlagala rešitve«.

Sredi januarja se je hrvaški predsednik Stjepan Mesić poslovil od Slovenije, kamor je prišel na svoj prvi uradni obisk, ko je bil izvoljen za šefa države. S slovenskim kolegom Danilom Tuerkom sta na Brdu pri Kranju in kasneje v Vinici zatrdila, da sta državi na dobri poti, da rešita še preostale probleme, ki obremenjujejo dvostranske odnose in da potrebujeta odprt in prijateljski pogovor o vseh vprašanjih, tudi tistih, o katerih imata različne poglede.

Mesića je v predsedniškem volilnem finišu zamenjal Ivo Josipović. Ta je očitno navdušil tudi tiste hrvaške državljane, ki živijo in delajo v Sloveniji, saj so ga izvolili tudi tisti hrvaški državljani, ki so glasovali v Sloveniji. Čeprav je Bandić v »diaspori« prepričljivo zmagal, je Josipović v Sloveniji dobil 54,22 odstotka glasov. Predsednik SDP Zoran Milanović je ob Josipovićevi zmagi za slovenske medije izjavil, da je »zmaga dokaz, da slovenski in hrvaški socialdemokrati izbirajo dobre kandidate«. Odnosi s Slovenijo bodo po Josipovićevi izvolitvi »čedalje boljši«, je prepričan, predvsem zaradi značaja novega predsednika.

Čez mejo sem gledal slovenskega predsednika

Josipović je v prvem intervjuju za slovenske medije (Delo) med drugim dejal, da absolutno podpira najboljše možne odnose s sosedi. »Vsa sporna vprašanja

se morajo položiti na mizo in rešiti v razumnem roku. Tako bomo lahko brez kakršnih koli bremen začeli graditi nove in boljše odnose. Sicer pa tudi zgodovina govori o tem, da sta imeli Hrvaška in Slovenija vedno 'skupni jezik', vedno podobno ali enako smer, in ni razloga, da bi bili naši odnosi obremenjeni s težavami, ker jih vse lahko rešimo,« je dejal novi predsednik, ki je ponovil, da je zanj arbitražni sporazum slab. O slovenskem kolegu Danilu Tuerku pa, da sta »identični profil«. »Ko sem šel v kampanjo,« je dodal, »me je hrabilo, da je bil vaš predsednik izbran s precej podobnega položaja, torej relativno neznan v visoki politiki, pravnik, univerzitetna kariera ... Pri nas je bil silen pritisk analitikov, češ, nisem politik, kaj pravzaprav vem, pa miren je, mehek je in podobno. Ko mi je bilo zaradi tega težko, sem gledal čez mejo, kjer sem videl, ne bom rekel ogledalo, temveč osebo podobnega profila, ki je zmagala na volitvah.«

Sredi marca je Slovenijo na svojem prvem dvostranskem odhodu čez mejo obiskal Ivo Josipović. Poleg tega je bil to drugi uradni predsedniški obisk v dveh mesecih, saj je bil pred kratkim na poslovilnem obisku v Sloveniji Stjepan Mesić. To »nenavadno« pogostost obiskov pripisujejo v Zagrebu dejstvu, da bi radi predsedniki nadgradili in spodbudili pozitivno dogajanje med državama. Pred obiskom je bilo v visokih političnih krogih slišati tudi nekaj, kar – niti neuradno, kaj šele uradno – že dolgo ni bilo povedano. To, da »Hrvaška ne more nič izgubiti, saj [tam] nismo imeli meje, pa tudi Slovenci ne«. Izguba, je bilo slišati, je zato lahko le psihološka. Političnih odzivov na obisk je bilo malo, še posebno na Hrvaškem, kljub temu, da je šlo za prvi uradni dvostranski obisk v kratki diplomatski zgodovini novega predsednika. Prav tako so se meddržavni odnosi v tukajšnjih časnikih z naslov-

nic in komentatorskih strani preselili na notranje, v elektronskih medijih pa sicer med pomembne, a ne najpomembnejše novice. Vse to nakazuje, da se odnosi med državama resnično normalizirajo, saj so tukajšnji mediji ne glede na barvo v preteklosti podpihovali spor med državama.

Malo možnosti za uresničitev sanj

Ko je slovensko ustavno sodišče odločilo, da je arbitražni sporazum skladen z ustavo, je to povzročilo živahno politično in strokovno debato v Sloveniji, v Zagrebu pa so to komaj opazili. Precej nenavadno bi bilo, če bi komentirali odločitve pravosodnih oblasti druge države, so sporočili iz hrvaške vladne palače, podobno sporočilo – da predsednik države Ivo Josipović ne bo komentiral odločitev slovenskega ustavnega sodišča – pa je prišlo tudi s Pantovčaka. Če se je hrvaški politični vrh zvil v (razumljivi) molk, pa s to politiko ne komentiranja zunanji minister Gordan Jandroković očitno ni bil seznanjen, saj je Bruslju izrazil zadovoljstvo z odločitvijo ustavnih sodnikov in dejal, da je to dobra novica za Hrvaško, saj da se s tem približuje rešitev zelo težkega vprašanja.

Konec marca sta se v Zagrebu znova sešla Kosorjeva in Pahor, takrat ob otvoritvi odmevne slovensko-hrvaško razstave dveh umetniških prijateljev, dizajnerja Oskarja Kogoja in arhitekta Nenada Fabijanića, V iskanju estetske utopije. Kosorjeva je v izjavi, ki sta jo s Pahorjem dala po prireditvi, dejala, da državi nadaljujeta razvijanje stikov, tokrat tudi kulturnih, Pahor pa, da se njuni neformalni sklepi iz Kranjske Gore uresničujejo. Tako se je že srečala mešana diplomatska komisija, ki rešuje druga vprašanja, svoj prvi sestanek pa je končala z »dobrimi rezultati«. Premier je dodal, da Slovenija pri odpiranju zadnjega pogajalskega poglavja nima več vsebinskih zadržkov. Pahor se je v otvoritvenem govoru dotaknil utopije, ki je v naslovu razstave, in dejal, da je bilo na njenem prvem srečanju malo možnosti za uresničitev sanj, da sprti državi in naroda znova postaneta zaveznika. »To nama je kar uspelo,« je dejal premier. Kosorjeva ga je dopolnila, da je bilo takrat malo tistih, ki so verjeli, da jima bo uspelo, saj je bilo več govora o modnih usklajenostih kakor o njihovih političnih ciljih. **Rok Kajzer**

Pogovarjali smo se

IVO JOSIPOVIĆ, PREDSJEDNIK REPUBLIKE HRVATSKE: ZALAŽEM SE ZA POVRATAK SLOVENACA U HRVATSKI USTAV

Svečanom prisegom na Markovom trgu u Zagrebu 18. veljače treći hrvatski predsjednik postao je dr. Ivo Josipović, profesor međunarodnog kaznenog prava, koji je u znanstvenoj karijeri objavio 85 znanstvenih i stručnih radova u domaćim i inozemnim časopisima, te skladatelj, koji je napisao oko 50 skladbi, koje izvode eminentni hrvatski i strani umjetnici. Neke od njih, kako nam je otkrio u intervjuu za Novi odmev, izvodio je i nekadašnji harmonikaški orkestar Slovenskog doma.

Prošla su prva dva mjeseca vašeg petogodišnjeg predsjedničkog mandata, kako izgledaju Hrvatska i hrvatsko društvo iz predsjedničkog ureda?

- Hrvatsko društvo prošlo je u protekla dva desetljeća velike promjene: državne, političke, socijalne. Sada smo pred vratima dovršetka važnoga procesa – pred ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju. To iziskuje veliku energiju i usredotočenost na reforme koje provodimo. Zadaća Predsjednika Republike je, da, uvažavajući doprinos svojih prethodnika, i držeći se ustavnih ovlasti, surađuje s drugim odgovornim državnim tijelima da se Hrvatska razvija kao odgovorna i stabilna država, koja će biti poželjno mjesto života za sve svoje građane i biti odgovoran sudionik međunarodne politike. Dakako, u prva dva mjeseca moja je osnovna zadaća bila analiza stanja, uspostava glavnih kontakata s protagonistima naše i međunarodne

politike i strukturiranje ureda na način da što bolje odgovori zadaćama politike koju zastupam.

U predsjedničkom programu kao prioritetne zadatke istakli ste ulazak Hrvatske u Evropsku uniju, dobrosusjedske odnose i poštivanje ljudskih prava. Ovi ciljevi snažno se podudaraju sa interesom slovenske, a vjerujemo i drugih manjina u Hrvatskoj. Kakva je vaša vizija uređenja manjinskog pitanja u Hrvatskoj?

- Manjinsko pitanje u Republici Hrvatskoj na ustavnoj i zakonodavnoj razini vrlo dobro je uređeno, iznad standarda koji vrijede u većini europskih zemalja. No to je opći okvir. A svaka manjina ima svoje posebnosti i svoje osobite potrebe. Mislim da je sada pred nama zadaća da uočimo te posebnosti i potrebe i da u općem okviru nađemo za svaku manjinu optimalne mogućnosti ostvarivanja njezinih prava.

Primjerice, nije isto biti pripadnik manjine u homogenoj zajednici ili živjeti

u sredini gdje je većinski hrvatski narod ili neka druga nacionalna manjina. A to je samo jedna od okolnosti koje utječu na mogućnost ostvarivanja pojedinih prava. Uvjeren sam da sada treba raditi u tome smjeru, smjeru optimalizacije ostvarivanja prava nacionalnih manjina.

Postoje zahtjevi da se pripadnicima manjina u Hrvatskoj omogući dvostruko pravo glasanja, dakle biranje sa političkih i manjinskih lista. Kakav je vaš stav u vezi toga?

- Tom pitanju treba pristupiti upravo u smislu prethodnoga odgovora, pri čemu se mora voditi računa u Ustavom zajamčenoj ravnopravnosti svih državljanina Republike Hrvatske.

Ustavnim promjenama 1997. godine Slovenci i Bošnjaci bili smo izbačeni iz preambule hrvatskog ustava. Nakon toga u više nam je navrata bilo obećavano da će biti ta nepravda ispravljena. Kakav je vaš pogled na to pitanje?

- Vjerujem da će se predstojećim promjenama Ustava to pitanje riješiti

na način koji će uvažiti ravnopravnost svih nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Budući da Slovenci i Bošnjaci imaju svog predstavnika u Hrvatskom saboru, da sudjeluju u radu Savjeta za nacionalne manjine, ne vidim razloga da te dvije manjine budu na bilo koji način drukčije tretirane u Ustavu Republike Hrvatske. Osobno sam sudjelovao u pripremi promjene Ustava kojom bi se te dvije manjine vratile u Ustav.

Od osamostaljenja Hrvatske i Slovenije u međusobnim je odnosima bilo puno uspona i padova. Pripadnicima slovenske manjine vrlo su teško padala razdoblja u kojima su se najviši predstavnici obiju zemalja svadali i međusobno optuživali na otvorenoj sceni. Kakva je po vama odgovornost državnika i političara kada je u pitanju tolerantnost u dijalogu?

- Ako se dvije države svadaju, onda njihove nacionalne manjine najgore prolaze. Na svu sreću, nesuglasice između Hrvatske i Slovenije rješavaju se posljednjih mjeseci na jedino mogući način: otvorenim dijalogom. Mislim da su naši odnosi sada u usponu i da smo na dobrom putu da riješimo preostala otvorena pitanja.

Prva zemlja koju ste službeno posjetili nakon izbora za predsjednika Hrvatske bila je Slovenija. Nakon susreta sa slovenskim predsjednikom Danilom Türkom izjavili ste da taj izbor nikako nije bio slučajan.

- Uvažavajući dugu i raznovrsnu povezanost hrvatskog i slovenskog naroda, zajedničku borbu naših zemalja za osamostaljenje, kao i potrebu da se što prije riješe pitanja koja opterećuju odnose između dviju država, izbor Slovenije za prvu zemlju koju ću posjetiti bio je posve logičan. Moram istaknuti da je ta odluka izvršno primljena u objema zemljama kao i u međunarodnim krugovima. U Sloveniji sam naišao na izvrstan prijam i razgovarao u duhu međusobnog poštovanja i uvažavanja interesa obiju država.

Arbitražnim sporazumom koji su potpisali predsjednici vlada Jadranka Kosor i Borut Pahor otvara put za rješenje graničnog pitanja. Kao zastupnik niste poduprli taj sporazum. Vjerujete danas da će arbitri donijeti pravedno rješenje?

- Kao zastupnik glasovao sam protiv jer sam smatrao prije svega da Sporazum nije trebalo predstavljati na način da je on jedini uvjet za naš pristup Europskoj uniji. Smatrao sam i to da Sporazum nije najbolje što se moglo postići i da on otvara vrata rješenju koje nije moguće previdjeti. No sporazum je potpisan, usvojen u Hrvatskom saboru i ja sada kao Predsjednik Republike imam obvezu da, poštujući potpisano, učinim sve da zaštitim interese Republike Hrvatske. Hoće li rješenje biti pravedno? Sada nam svima ostaje pouzdati se u kompetentnost i mudrost arbitara.

U hrvatskoj se javnosti vrlo često

stječe dojam kako je Slovenija jedina prepreka na putu Hrvatske u Evropsku uniju. Međutim osim poglavlja koja je blokirala Slovenija tu su bili i drugi problemi u pregovaračkom procesu sa Evropskom unijom, koje može i mora riješiti i otkloniti Hrvatska sama.

- Dakako, nije slovenski veto na neka poglavlja bio jedina zapreka, ali je objektivno značio usporavanje procesa pristupnih pregovora. No to je, vjerujem, iza nas. Cinjenica je da se Hrvatska morala i mora uhvatiti ukoštac s nekim teškim reformama, ali ne samo zbog članstva u Europskoj uniji nego i zbog sebe same. Europska unija nije struktura koja po nekom automatizmu ispravlja sve ono što u pojedinoj državi nije dobro, kako vidimo i na nekim aktualnim primjerima. Reforme dakle moramo provesti radi sebe. One možda idu sporije nego što smo željeli, ne zbog protivljenja ulaska u Uniju, nego zbog inercije da se misli i radi po starim, još iz prošlih vremena naslijeđenih obrazaca ponašanja i shvaćanja društva i države. Istina je i to da su nam bili postavljeni zahtjevni uvjeti, teži nego što su ih imale druge države. Sve to trebalo je svladati, no sada smo, uvjeren sam, pri kraju pregovaračkog procesa.

Kada će po Vašoj procjeni Hrvatska ući u Evropsku uniju?

- Kada obje pregovaračke strane potpuno ispune svoje obveze.

Darko Šonc

Slovenski dom u Zagrebu djeluje već 80 godina. Jeste li upoznati sa kulturno-prosvjetnim djelovanjem Slovenaca u Zagrebu?

- Poznata mi je uloga Slovenskog doma prije svega u području našeg kulturnog života i afirmacije slovenske kulture u Hrvatskoj. Štoviše, i sam sam na umjetničkom planu surađivao sa Slovenskim domom, njihovim harmonikaškim orkestrom, za koji sam pisao glazbu. Mislim da je uloga Slovenskog doma svih proteklih godina bila od velike važnosti, pa i u posljednje vrijeme, kada je upravo Slovenski dom čvrsto ostao na poziciji afirmacije slovenske kulture, ali jednakim žarom radeći na održavanju što boljih odnosa između Slovenaca i Hrvata. To se vidjelo i prigodom prošlogodišnjeg obilježavanja 80. obljetnice vašega rada, kojoj nažalost nisam mogao prisustvovati, ali znam da ste imali bogat kulturni program na slovenskom i hrvatskom jeziku. Vaše aktivnosti kao što su glazbene, književne, galerijske i druge bit će i dalje od velike važnosti za održavanje identiteta Slovenaca u Hrvatskoj i vašu nacionalnu afirmaciju kao i za njegovanje suradnje i prijateljstva naših dvaju naroda i dviju država.

Preteklost v sedanjosti

MIROSLAV MIRO BLEJC: SLOVENSKI PRVAK V HRVAŠKEM MOTOKROSU

Na koncu petdesetih in na začetku šestdesetih let dvajsetega stoletja se je v motorističnem športu pojavila nova tekmovalna panoga – motokros. Med prvimi tekmovalci na Hrvaškem je bil Slovenec Miroslav Miro Blejc.

Motokros je dirkalna vožnja z motornimi kolesi po krožni progi z naravnimi ovirami. Na Hrvaškem je prva dirka potekala aprila leta 1961. Tekmovalci so si nujna znanja in izkušnje pridobili na štirinajst dnevnih pripravah v Zagrebu in na zagrebškem Sljemenu. Po pripravah se je 18 tedanjih jugoslovanskih tekmovalcev pomerilo na prvem uradnem tekmovalju v motokrosu na zagrebškem hipodromu. Med dirkalci je bil tudi Miroslav Miro Blejc.

Karloški Slovenec

Miroslav Miro Blejc se je rodil 16. aprila leta 1932 v Karlovcu, v znani slovenski obrtniški družini. Oče Franjo Franc Blejc je bil mizarski mojster. Miroslav je nadaljeval družinsko mizarsko tradicijo. Podedoval je tudi slovensko nacionalno zavest. Njegov oče je bil eden od ustanoviteljev društva karloških Slovencev leta 1930, ki je zamrlo med 2. svetovno vojno. Bil je tudi eden od obnoviteljev slovenskega društva leta 1951. V novem društvu sta bila Franc Blejc in njegov sin Miro člana upravnega odbora.

Ljubitelj motorjev

Miroslav Miro Blejc je bil član športne sekcije avto-moto društva (AMD). Že na prvem tekmovalju v novi panogi motokrosu v Zagrebu je prejel pokal za drugo mesto. Maja leta 1961 je na dirki v Zaboku ponovno osvojil drugo mesto. Že junija, na tekmovalju v Kutini, pa se je povzpел na zmagovalno stopničko. S tem se je uvrstil med kandidate za najboljšega motokrosista Hrvaške. Štirinajst dni pozneje je bilo drugo republiško prvenstvo. Tekmovalje je bilo v Karlovcu, Miro pa je bil drugi. Direktor tega tekmovalja je bil predsednik AMD Karlovca, prav tako Slovenec, Zvonko Plevnik.

Junija je Miroslav Miro Blejc zmagoval na tekmovalju v Sisku, avgusta pa v Savskem Marofu. S to zmago je postal prvak Hrvaške v motokrosu.

Na prvem motokrosističnem prvenstvu Jugoslavije leta 1961 je osvojil drugo mesto. Prvak je postal motokrosist iz Čačka Aleksandar Vukajlović, predstavnik Srbije.

Blejc je nastopal kot član hrvaške reprezentance v tujini, v tedanji vzhodni Nemčiji DDR in Avstriji. Bil je pogosto nagrajen. V 38. letu starosti je zadnjič nastopil na tekmovalju veteranov v Karlovcu in tudi takrat osvojil prvo mesto. Njegovo športno kariero je prekinila prezgodnja smrt 25. maja leta 1975.

Silvin Jerman

Kulturna obzorja

KULTURNA DOGAJANJA

V SPOMIN NA LOVRA LISIČIČA

- V Zagrebu je 30. septembra umrl Lovro Lisičić (1942-2009), »dobri duh glasbenega Zagreba«, dolgoletni ravnatelj Koncertne dvorane Vatroslav Lisinski. V njegov spomin je bil novembra v »njegovih« dvorani koncert pod dirigentsko palico maestra Tončija Bilića. Na sporedu je bil Glagoljaški rekviem Igorja Kuljerića. Ob Simfoničnem orkestru in zboru HRT je v tem antologijskem delu nastopil kvartet prvorazrednih solistov: Valentina Fijačko, Martina Gojčeta-Silić, Janez Lotrič in Luciano Batinić.

ZORAN PREDIN V PURGERAJU

- Zoran Predin in Gypsy Swing Trio so 21. decembra pripravili božični koncert v klubu Purgeraj. Brezčasni roker se je predstavil v novi »gypsy swing« preobleki. S tem koncertom je Predin v Zagrebu napovedal nov singl Ritem nihajoče bluze in skorajšnjo izdajo drugega skupnega albuma s tem triom. Pesnik številnih jezikov, čeprav ga krasijo sivi lasje, nikakor ne pušča vtisa izvajalca, ki je že povedal svoje. Njegov zadnji album Inventure, 33. albumska izdaja v neskrupni diskografiji 28-letnega ustvarjanja, kaže, koliko je lirike in muzikalnosti je še sposoben podeliti s svojo publiko.

GOSTOVANJE SLOVENSKEGA MLADINSKEGA GLEDALIŠČA

- V okviru prireditve Evropsko gledališče v Zagrebškem gledališču mladih je 9. januarja v dvorani Istra gostovalo Slovensko

mladinsko gledališče iz Ljubljane. Uprizorjena je bila predstava Nižina neba po Ovidijevem tekstu Metamorfoze v dramaturgiji Nebojše Pop Tasića. Režijo je podpisal Jernej Lorenci, igrali pa so Ivan Rupnik, Marinka Štern, Damjana Černe, Gregor Luštek, Romana Šalehar, Maruša Geymayer Oblak, Željko Hrs, Matija Vastl, Marko Mlačnik in Sandi Pavlin.

Niti in legende iz dvesto-petdesetih Ovidijevih Metamorfoz so bili navdih za številne umetnike in znanstvenike, ki so vplivali na razvoj naše civilizacije in način razmišljanja (Chaucer, Shakespeare, Milton, Dante...). Nižina neba, nova drama Nebojše Pop Tasića, temelji na Ovidijevih Metamorfozah in jim obenem nasprotuje. Osnovno izhodišče drame je človek kot bitje igre (homo ludens), ki za igro ne potrebuje posebnega vzroka. Ko se igra enkrat začne in traja dovolj dolgo, neha biti igra in postane stvarnost. Jasne meje med komedijo in tragedijo ni. Prepletanje dramskega in postdramskega komičnega in tragičnega ustvarja celoto, ki jo je mogoče označiti kot tragična groteska.

EVROPA BREZ EVROPEJCEV

- Knjižna založba Profil je aprila izdal knjigo Evropa brez Evropejcev Aleša Debeljaka v prevodu Jagne Pogačnik in po izboru Velimirja Viskovića.

Aleš Debeljak, ugledni slovenski pesnik in esejist, univerzitetni profesor in ravnatelj ljubljanskega Centra za kulturne in religijske študije, v knjigi raziskuje temeljne pojme, povezane z

Evropsko unijo. Posebej analizira probleme, s katerimi se sooča majhen, maloštevilen narod ob vstopanju v evropske integracije. Nevarnosti se posebej kažejo v kulturi, saj EU ni nastala kot skupnost kulturnih vrednot in spomina, ampak kot gospodarska struktura. Zato je v vedenju ideologov EU implicitno prisoten strah, da bi podpiranje jezikovnih razlik in kulturnih posebnosti lahko privedlo do oživljanja nacionalizma, »balkanizacijo« in medsebojnih spopadov.

FESTIVAL HRVAŠKEGA ANIMIRANEGA FILMA

- V kinu Evropa se je 20. in 21. februarja odvijal Festival hrvaškega animiranega filma. Prikazana je bila tudi retrospektiva risanih filmov Borivoja Dovnikovića Borda (Ceremonija, 1964, Ljubitelj cvetja, 1970, Šola hoje, 1978, Vznemirljiva ljubezenska zgodba, 1989). Bordo je ob tej priliki prejel nagrado za življenjsko delo za leto 2010.

Bordo je avtor risanih filmov, karikaturist, risar stripov, ilustrator in grafični dizajner. Rodil se je leta 1930 v Osijeku. Po mami Mariji Črepinko iz Pragerskega je slovenskega porekla. V petdesetih letih je sodeloval pri nastajanju prvega specializiranega podjetja za risani film Duga film. Leta 1958 se je pridružil novemu Studiu za risani film Zagreb-filma kot risar in animator. Leta 1961 je začel ustvarjati lastne filme. Njegova knjiga Šole risanege filma je bila objavljena v več izdajah in jezikih. Leta 2007 je zagrebška Prosveta izdala monografijo B pomeni Bordo. Dovniković je za svoje

filme prejel več kot petdeset domačih in tujih nagrad.

NAGRADA LUKU PALJETKU

- Društvo slovenskih knjižnih prevajalcev je 2. decembra v Cankarjevem domu v Ljubljani akademiku Luku Paljetku podelilo Lavrinovo diplomu za leto 2009, priznanje za prevajalski opus in življenjsko delo na področju posredovanja slovenske književnosti drugim narodom. Luko Paljetak je ob mojstrskem prevodu Prešernovega opusa hrvaški kulturi približal še dela F. Balantiča, J. Detele, E. Fritza, K. Koviča, T. Pavčka, I. Svetine, V. Tauferja, A. Debeljaka, I. Osojnika, C. Zlobca, N. Grafenauerja, B.A. Novaka, S. Makarovića, M. Vidmarja, M. Dekleve in J. Vandošta. Je avtor številnih pregledov, zbornikov in zbirk in antologije slovenske poezije Panorama sodobne slovenske poezije 1960–1990. Avtorsko je izbral in uredil opuse številnih slovenskih pesnikov, tako v samostojnih kot v antologijskih in revijalnih izdajah. Paljetku je priznanje prejel za prevajalski opus in njegovo estetsko vrednost ter za uspešno in plodno posredovanje med slovensko in hrvaško kulturo.

V SPOMIN VLADIMIRJU KOBLERJU

- V Ljubljani je 12. oktobra umrl maestro Vladimir Kobler, dirigent in ravnatelj oper v Osijeku, Subotici, Mariboru in Ljubljani. Kobler je bil rojen leta 1926 v Ljubljani. Po končani klasični gimnaziji je diplomiral in magistriral dirigranje na ljubljanski akademiji za glasbo. Kot mlad umetnik je leta 1951 prišel v Osijek. Prva predstava, ki ji je dirigiral, je bila obnovljena Verdijeva Traviata, njegova prva premiera pa je bil Zajčev Nikola Šubić

Zrinjski. Že v prvi sezoni se je dokazal kot glasbenik posebnega pristopa, kot avtoritativni vodja ansambla in umetnik visoke rafiniranosti. V letih 1953–55 je bil ravnatelj Opere in filharmonije v Subotici. Na povabilo Lava Minskega se je vrnil v Osijek. Sledilo je kratko delovanje na Reki. Cel desetletje (1962–72) je bil ravnatelj mariborske Opere, od koder je odšel v Ljubljano na enako dolžnost. V svojem delovnem veku je maestro Kobler glasbeno postavil preko sto del in dirigiral na tisoče predstav: opere, operete in balette. V Osijeku je bil vedno dobro sprejet. Za pultom osiješke Opere je zadnjič gostoval v sezoni 1990/91 v dvajsetih predstavah Gostičevega Era z onega sveta.

V SPOMIN JERKU BEZIČU

- V Zagrebu je 9. januarja v 81. letu starosti umrl nesotor hrvaške etnomuzikologije, akademik Jerko Bezič. Rodil se je v Kranju 10. junija leta 1929, šolal se je v Zadru, Zagrebu in Ljubljani ter leta 1970 doktoriral iz muzikoloških znanosti. Več kot trideset let (1964–99) je deloval v Inštitutu za etnologijo in folkloristiko v Zagrebu. Predaval je etnomuzikološke predmete na zagrebški glasbeni akademiji in filozofski fakulteti. Od leta 1980 je bil član sodelavec, od leta 1991 pa redni član Hrvaške akademije znanosti in umetnosti (HAZU). V letih 1993–2003 je bil tajnik HAZU-jevega razreda za glasbeno umetnost in muzikologijo. V svojih raziskavah je zbral obsežno in dragoceno glasbeno-folklorno gradivo. Obdelal je obsežne etnomuzikološke teme. Med njimi izstopajo kapitalne monografije folklorne glasbe Sinjske Krajine, otoka Zlarina, Hvara, Brača, Šolte, Hrvaškega zagorja, Požeške kotline ter Hrvatov v avstrijskem Gra-

dišču. Delovanje akademika Beziča je obeležilo hrvaško etnomuzikologijo: uvedel je pomembne inovacije v metodologijo raziskovanja, vzgojil nove strokovnjake ter prispeval k ohranjanju in populariziranju hrvaške folklorne dediščine. Hrvaško muzikološko društvo mu je leta 2008 podelilo nagrado Dragan Plamenac za življenjsko delo.

SIJAJ PORCELANA

- V Muzeju za umetnost in obrt v Zagrebu je bila marca odprta razstava »Porcelanski sijaj socializma – Dizajn porcelana: Jugokeramika/Inker 1953–1991« avtorice Koraljke Vlajo. Razstava je eden najlepših projektov o dizajnu na Hrvaskem. Razstavljen je bil izbor predmetov, ki so nastali v letih 1953–91 in jih je muzeju podaril Inker. Kreativno jedro Jugokeramike so sestavljale štiri vrhunske oblikovalke: Jelena Antolić, Anica Kuhta-Severin, Dragica Perhač in Marta Šribar.

Marta Šribar (1924–1988) se je rodila v Sevnici. Leta 1950 je končala zagrebško šolo uporabnih umetnosti v razredu profesorjev Stelle Skopal in Blanke Dužanec. Leta 1955 je diplomirala na akademiji uporabnih umetnosti v razredu prof. Mile Petričić. Dve leti pozneje se je zaposlila se v Jugokeramiki. Ustvarila je najbolj znan jedilni servis Triennale, številne kavne servise za črno in belo kavo, velike gostinske servise (Arena, Grič) in različne vaze. Na mednarodnih in domačih razstavah je prejela številne prestižne nagrade.

Kulturne dogodke je spremljala

Polona Jurinić

GOSTIČEVI DNEVI V ZNAMENJU OBLETNICE

Letošnji Gostičevi dnevi, že enajsti zapored, so bili posebej slovesni. 5. marca je namreč minilo 110 let od rojstva slavnega slovenskega tenorista Josipa Gostiča, ki ga je Zagreb oboževal. Gostičevi dnevi so se začeli 28. februarja in končali 13. marca.

Pokroviteljica 11. Gostičevih dni je bila občina Domžale, organizatorji pa so bili Kulturno društvo Jože Gostič Homec, Društvo prijateljev zagrebške opere, Kulturno prosvetno društvo Slovenski dom Zagreb, SNG Opera in balet Ljubljana, Opera HNK Zagreb in Opera HNK Ivana pl. Zajca Reka.

Slovesnost na Homcu

V cerkvi Marijinega rojstva na Homcu je bila 28. februarja spomin-ska sveta maša, ki jo je daroval pred nedavnim ustoličeni ljubljanski nadškof in metropolit dr. Anton Stres. Mašo je pel Slovenski komorni zbor pod dirigentsko palico dr. Mirka Cudermana. Po maši je bila predstavitev zgoščenke Jože Gostič na Homcu, ki jo je izdalo Kulturno društvo Jože Gostič Homec. Župniku Karlu Babniku (na Homcu je služboval v letih 1953 - 1979) se lahko zahvalimo, da danes lahko poslušamo umetnika tako, kot so ga lahko poslušali Homčani ob različnih cerkvenih slovesnostih, ki se jih je z veseljem udeleževal, kadar je preživljal počitnice ali se samo za kratek čas ustavil v svoji domači hiši na Homcu. Večina pesmi je bila posneta 8. septembra leta 1963, le nekaj mese-

cev pred Gostičevo smrtjo. Sledilo je odprtje razstave Jože Gostič – tenor v kulturnem domu Franca Bernika v Domžalah, avtorice Marije Barbieri, izdelane za Slovenski dom ob lanskim desetih Gostičevih dnevih. Razstavo je predstavila avtorica, odprla pa jo je domžalski župan Toni Dragar. Sledil je tradicionalni slavnostni koncert s solisti Opere HNK Zagreb ter SNG Opere in balet Ljubljana. Oper-

ne arije so ob klavirski spremljavi peli Ivana Lazar, Mario Bokun in Vitomir Marof iz Zagreba ter Rebeka Radovan, Barbara Sorč, Aljaž Farasin in Darko Vidic iz Ljubljane. Vezni tekst je napisal Peter Bednjanič, napovedovalec pa je bil Ivan Lotrič.

Zagrebško in ljubljansko srečanje

Prijatelji iz Homca, člani Slovenskega doma in člani Društva prijateljev zagrebške Opere smo se 5. marca zbrali v Zagrebu, ob spominski plošči, ki jo je Slovenski dom postavil ob stoti obletnici Gostičevega rojstva v Vitezovičevi ulici na Gornjem gradu. Predsednik Slovenskega doma Darko Šonc je pod ploščo položil lovorov venec in gostom iz Homca zaželel dobrodošlico. Zvečer je sledila operna predstava v HNK Zagreb. Na sporedu je bila opera G. Puccinija La Boheme. Vlogo Rodolfa je Gostič prvič pel v Ljubljani 15. februarja leta 1930, v Zagrebu pa 25. februarja leta 1935 pod taktirko Lovra Matačića.

Naslednji dan, 6. marca, je bil v Slovenski filharmoniji v Ljubljani na sporedu koncert v Gostičev spomin. Nastopila sta zbor in orkester Consortium musicum pod taktirko dr. Cudermana.

Naslednji dan, 6. marca, je bil v Slovenski filharmoniji v Ljubljani na sporedu koncert v Gostičev spomin. Nastopila sta zbor in orkester Consortium musicum pod taktirko dr. Cudermana.

Reški poklon umetniku

Letošnji Gostičevi dnevi so se končali na Reki. V HNK Ivana pl. Zajca je intendantka Nada Matošević Orešković odprla razstavo Jože Gostič – tenor. Sledila je uprizoritev opere Francesa Cillee Adriana Lecouivreur. Vlogo Maurizia je Gostič pel prvič na premieri v Zagrebu 31. oktobra leta 1942 pod taktirko Jakova Gotovca. Naslednje leto je bilo pet ponovitev. Josip Gostič je na Reki prvič nastopil 16. aprila leta 1946, ko

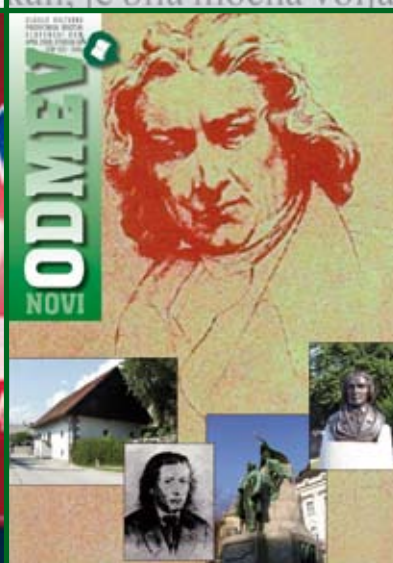
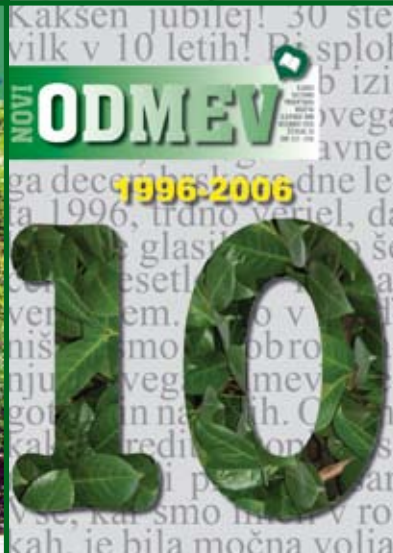
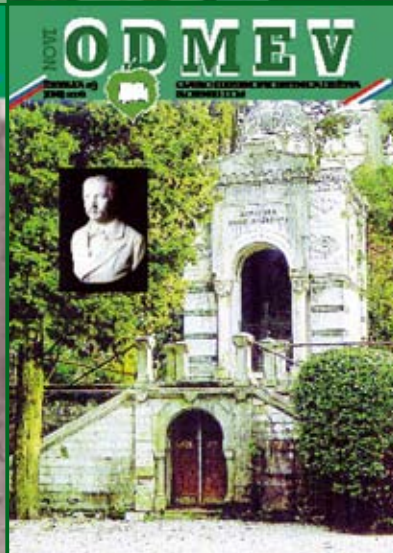
je HNK iz Zagreba gostoval z opero Ljubezen in zloba Vatroslava Lisinskega, v kateri je pel Vukosava. Sledile so Tosca, Carmen in Pikova dama. 13. januarja leta 1948 je na premieri pel Wertherja, dirigiral je Boris Popandopulo. Rečani so ga poslušali še v Prodani nevesti, Cavallerii Rusticani, Trubadurju, Aidi (premiera je bila 10. maja leta 1959) in Tosci – zadnjič 9. aprila leta 1960.

Polona Jurinič

Slovenski dom v minulih petih letih

SLOVENSKI DOM

1929 - 2009

80

SLOVENSKI DOM DANES

80. rojstni dan Slovenski dom praznuje z okoli tisoč člani in raznovrstnimi dejavnostmi, ki se v glavnem odvijajo v društvenih prostorih v središču Zagreba, na Masarykova ulici 13. Društvo se posveča predvsem kulturno-prosvetni dejavnosti, njegova najpomembnejša naloga pa je ohranjanje živega stika z rojaki in materinščino.

V okviru društva redno delujejo mešani pevski zbor, duhovna sekcija Anton Martin Slomšek (s svojim pevskim zborom), uredništvo Novega odmeva, ansambel Slovenica in kreativna delavnica Šopek. V naši dvorani Prešeren se vrstijo razstave, predavanja, glasbene, filmske, gledališke in recitatorske prireditve ter družabna srečanja. Že tradicionalna so postala vesela druženja ob prvih petkih v mesecu. Članom in prijateljem društva je na voljo bogata knjižnica, kjer je mogoče prebirati tudi slovenske časopise. Redno poteka pouk slovenskega jezika. Slovenski dom je član Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, v kateri danes deluje že štirinajst društev. Poleg zagrebškega Slovenskega doma še Bazovica Reka, Triglav Split, Dr. France Prešeren Šibenik, Lipa Zadar, Lipa Dubrovnik, Istra Pulj, Snežnik Lovran, društvo Labin, Slovenski dom Karlovec, Stanko Vraz Osijek, Oljka Poreč, Lipa Buzet in Nagelj Varaždin. Zveza je tudi članica Slovenske manjšinske koordinacije (Slomak), ki jo sestavljajo krovne organizacije Slovencev iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške.

Predstavniki Slovenskega doma zastopajo slovenske manjšinske interese v vseh pomembnih parlamentarnih, vladnih in nevladnih organih in organizacijah. Zagrebški Slovenci so dejavni tudi v svetu slovenske nacionalne manjšine mesta Zagreba, koordinaciji zagrebških svetov nacionalnih manjšin, slovenski manjšinski koordinaciji ter Svetu nacionalnih manjšin Republike Hrvaške, ki je v skladu z ustavnim zakonom avtonomno telo, ki ima v odnosu do sabora in vlade posvetovalno vlogo. Slovenski dom tesno sodeluje s koordinacijo hrvaških društev prijateljstva.

Delovanje društva podpirata in omogočata Republika Hrvaška in Republika Slovenija, zlasti Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Svet za nacionalne manjšine pri vladi Republike Hrvaške.

V minulem petletnem obdobju sta dolžnost slovenskega veleposlanika v Zagrebu opravljala Peter Bekeš in Milan Orožen Adamič. Oba sta pomagala društvu in bila redna gosta na prireditvah v Slovenskem domu.

Slovenski dom vodi upravni odbor, ki ga sestavljajo: Darko Šonc (predsednik), Franc Strašek (podpredsednik) ter člani Borut Gulič, Silvin Jerman, Polona Jurinič, Silvester Kme-

tič, Jasna Nemeč, Ivanka Nikčević in Olga Tkalčec. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Bojan Kožar (predsednik), Hedviga Čeranić in Nada Gajdarov.

Ob dnevu samostojnosti leta 2005 je slovenski veleposlanik Peter Bekeš predsedniku društva Darku Šoncu izročil priznanje Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu za 75. neprekinjeno kulturno-prosvetno ustvarjanje društva.

SPOMNIMO SE PRETEKLOSTI

Slovenski dom nepretrgano deluje od leta 1929 in je najstarejše slovensko društvo na Hrvaškem. Zgodovino prvih 70 let sta leta 1999 v monografiji popisala Silvin Jerman in Ilinka Todorovski. Ob 80. rojstnem dnevu našega društva se na kratko ozrimo v preteklost.

Prvi sestanek pripravljene odbora za ustanovitev slovenskega društva v Zagrebu je za 2. oktober leta 1929 sklical profesor veterine Fran Zavrnik. V pripravljalnem odboru so bili še profesor biologije Boris Zarnik, Janko Mešiček, Hugo Rumpret, profesor medicine Fran Kogoj, kipar Radoje Hudoklin, železniška uradnika Vladimir Vaupotič in Franc Zdolšek, Garšelin (njegovo ime se v arhivih žal ni ohranilo), Robert Zalokar, Avgust Arselin ter igralec in režiser Hinko Nučič. Društvo se je sprva imenovalo Narodna knjižnica in čitalnica (Nakič), čez nekaj let so ga preimenovali v Narodni dom, po drugi svetovni vojni pa v Slovenski dom, v letih 1991–94 je nosilo razširjeno ime Slomškovo prosvetno društvo Slovenski dom, zadnjih petnajst let pa se imenuje Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom.

Prvi predsednik društva je bil Fran Zavrnik, podpredsednik pa Boris Zarnik. Zavrnik je predsedniško dolžnost opravljal tri leta, nato pa sta se do leta 1940 na tem položaju izmenja-

vala z Zarnikom, dokler ni bil za prvega moža društva izvoljen Hinko Nučič. V svojem nastopnem govoru je Nučič poudaril, da bo skušal ustreči obema tabora. Pri tem je mislil na tabora Zavrnik in Zarnika, ki sta imela v času, ko so se nad Evropo zbirali črni oblaki, zelo različne poglede na tedanja politična in družbena vprašanja. Takšna je bila navsezadnje tudi njuna nadaljnja življenjska usoda: pod režimom NDH so Zavrnik odvedli v taborišče v Stari Gradiški, medtem ko se je Zarnik znanstveno poglobljaj v evgeniko oziroma rasno vprašanje. Zavrnik se je po vojni preselil v Ljubljano in bil profesor na veterinarski fakulteti, Zarnik pa je leta 1945 umrl v Zagrebu.

Nučiču je leta 1940 v slovenskem društvu uspelo preprečiti razkol, kar je bilo izjemno pomembno med drugo svetovno vojno. Ko so oblasti NDH delovanje društva prepovedale, je bilo osrednje vprašanje, kako ohraniti premoženje društva, zlasti dragoceno knjižnico. Nekateri člani so predlagali, da bi knjige predali v hrambo Slovenski matici v Ljubljani, drugi, da bi jih zaupali mecenu društva Vilimu Bizjaku, ki jih je bil pripravljen skriti v prostorih svoje tovarne v Zagrebu, Zarnik pa je menil, da bi jih lahko izročili eni od hrvaških ustanov, saj so bila med knjigami tudi številna hrvaška in nemška dela. Naposled je knjižnica ostala v tedanjih društvenih prostorih na Tomislavovem trgu 19, v katerih je občasno živel član društva Janko Mešiček. Za inventar društva je skrbela članica Jožica Zovko. Prostore so uporabljali tudi za zavetišče in jedilnico za slovenske otroke in druge begunce in izgnance iz Slovenije. Najemnino za prostore je plačeval Bizjak. Člani društva so se v tistih težkih časih sestajali v slovenski gostilni pri Črnetu in pri Bizjaku, kjer so tudi odkrili mladeniča z lepim glasom, pozneje slavnega opernega pevca Jožeta (Josipa) Šuteja.

V različnih zgodovinskih obdobjih so bile v slovenskem društvu priljubljene različne dejavnosti. Po vojni, ko je bil na njegovem čelu še vedno Hinko Nučič, je bila denimo izjemno dejavna dramska sekcija. Od leta 1977 do konca osemdesetih let je uspešno deloval harmonikarski orkester. V tem obdobju so bili v prostorih društva znameniti »plesnjaki«, plesni večeri. Še danes se številni Zagrebčani spominjajo družžen ob glasbi in plesu v »Slovincu«. Po letu 1995, ko so bili društveni prostori na Masarykovi ulici prvič prenovljeni, so eden od zaščitnih znakov Slovenskega doma postale likovne razstave. Stalnica pa so različna predavanja in – petje. Pevski zbor deluje od leta 1930, z le nekaj kratkimi prekinitvami.

Kako pa je s praznovanjem obletnic društva? Leta 1939, ko je bilo v zraku že čutiti vojno, se nihče ni spomnil, da bi proslavili deseto obletnico društva. Znano pa je, da je 9. maja leta 1979 takratni dirigent pevskega zbora Zlatko Fric pripravil odmevni koncert ob 50. obletnici delovanja društva v Glasbenem zavodu. Leta 1994 je društvo proslavilo 65-letnico, in sicer z razstavo fotografij in dokumentov o delovanju društva. Avtor razstave je bil nekdanji dolgoletni predsednik društva Vladimir Jugović, pri pripravi pa sta sodelovala še Cveta Matko in Silvin Jerman. 70. in 75. rojstni dan je Slovenski dom praznoval s prireditvijo v gledališču Gavella. Ob 70-letnici delovanja društva je izšla knjiga Silvina Jermana in Ilinke Todorovski Slovenski dom v Zagrebu 1929–1999. Naslednjo petletko delovanja Slovenskega doma je Silvin Jerman popisal v prilogi 24. številke Novega odmeva, ki je izšla leta 2004.

OBISKI UGLEDNIH GOSTOV

Po osamosvojitvi Slovenije in Hrvaške je postalo skoraj pravilo, da se predstavniki slovenske države med obiskom Zagreba ustavijo tudi v prostorih našega društva. Gostimo pa tudi pomembne predstavnike hrvaške države. Leta 2008 sta nas obiskala tako slovenski kot hrvaški predsednik, Danilo Türk in Stjepan Mesić.

Člani Slovenskega doma si želimo, da bi Slovenija in Hrvaška čim prej rešili odprta vprašanja, saj nenehni prepiri škodijo odnosom med narodoma. Napetosti občutimo tudi sami. Zato izkoristimo sleherno priložnost, da naše sogovornike, ki opravljajo pomembne naloge na obeh straneh meje, prosimo, naj po svojih močeh prispevajo k otoplitvi meddržavnih odnosov.

Letos spomladi nas je obiskal minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš. O mejnem sporu, ki je zaznamoval zadnje leto meddržavnih odnosov, je minister Žekš dejal: »Apeliral bi na vse Hrvate in Slovence, naj gledajo na to kot na tehnični problem med dvema državama, ki urejajo mejo po nekih pravilih, ter da se izogibajo vnašanju čustev v to razpravo, ker to samo zakomplicira stvari in ne vodi k rešitvi.« Od leta 2008 je na čelu Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu minister brez listnice. Pred tem so to dolžnost opravljali državni sekretarji, razen v prvi slovenski vladi v letih 1990-1992, ko je bil na čelu urada tudi minister. Doslej so Slovenski dom obiskali državni sekretarji Peter Vencelj, Mihaela Logar, Magdalena Tovornik in Zorko Pelikan.

Nekdanji predsednik Republike Slovenije Milan Kučan

je Slovenski dom obiskal dvakrat, prvič leta 1994, ko se je v Zagrebu sešel s tedanjim hrvaškim predsednikom Franjom Tuđmanom, in drugič leta 2002, tik pred iztekom predsedniškega mandata, ko ga je v Zagreb povabil hrvaški predsednik Stjepan Mesić.

Zdajšnji slovenski predsednik Danilo Türk je bil na prvem uradnem obisku na Hrvaškem novembra leta 2008. Bili smo navdušeni in ponosni, ko je skupaj z zunanjim ministrom Samuelom Žbogarjem obiskal tudi Slovenski dom. Predsednik društva Darko Šonc mu je med drugim povedal, da se Slovenci v Zagrebu »včasih počutimo, kot da nismo živa skupnost, kot da smo skrčeni na nek člen v zakonu, kot da smo nekdo, ki kar naprej nekaj hoče in terja, pri tem pa je morda še moteč, ko si želi, da bi se odnosi med Slovenijo in Hrvaško, med našima dvema domovinama, rešili v iskrenem duhu prijateljstva«. Slovenski predsednik je poudaril, da ga veseli dobra organiziranost Slovencev na Hrvaškem, izrazil pa je tudi zadovoljstvo zaradi objektivnega stališča do meddržavnih nesoglasij.

Hrvaški predsednik Stjepan Mesić je Slovenski dom obiskal aprila leta 2008, ko je na povabilo Koordinacije hrvaških društev prijateljstva predaval o odnosih med Hrvaško in Slovenijo. Njegove izjave so močno odmevale, saj je med drugim dejal, da je neizplačilo prihrankov hrvaškim varčevalcem stare Ljubljanske banke »čisti rop«, sporazum o meji Račan-Drnovšek iz leta 2001 pa »navaden kos papirja brez pravne veljave, na katerega moramo pozabiti«. Društvo hrvaško-slovenskega prijateljstva je takrat predstavilo tudi knjigo z naslovom Hrvatska i Slovenija prijateljstvo u bliskosti, ki jo je uredil Andrija Karafilipović.

V sodelovanju s Koordinacijo hrvaških društev prijateljstva

in njenim generalnim sekretarjem Andrijo Karafilipovićem v Slovenskem domu tradicionalno potekajo srečanja s tujimi veleposlaniki Norveške, Črne gore, Irana, Makedonije, Češke, Rusije, Velike Britanije in Romunije. Z veseljem prisluhnemo tudi njihovim mnenjem o mednarodnih in meddržavnih odnosih.

OHRANJAMO JEZIK NAŠIH MATER

Druženja v Slovenskem domu pomenijo tudi ohranjanje neposrednega stika z našim maternim jezikom. Bolj zavzeti člani znanje materinščine poglobljajo z branjem slovenskih knjig iz naše knjižnice in obiskovanjem tečaja slovenskega jezika, nekateri pa se preizkušajo v pisanju poezije, proze in aforizmov ali pa novinarskih prispevkov za Novi odmev.

Pouk slovenskega jezika v Slovenskem domu poteka že 17 let. Zanimanje med mlajšimi člani žal ni pretirano veliko; med tečajniki je največ članov, ki si želijo študijsko ali poklicno pot nadaljevati v Sloveniji.

Knjižnica je bila temelj ustanovitve našega društva. Že leto dni po ustanovitvi Nakiča je bilo v knjižnici 1.027 knjig. Danes jih je štirikratoliko. Vredno je spomniti na akcijo Radia Posavje – Studia Brežice, ki je v sodelovanju z Radiom Sevnica

izpeljal akcijo zbiranja knjig za našo knjižnico. Takrat so nam radijski poslušalci podarili 1.011 knjig. V letih 2007 in 2008 smo z denarno podporo slovenske države nakupili več deset novih knjižnih naslovov. Knjige so tudi računalniško katalogizirane.

Novi odmev izhaja nepretrgoma že od leta 1996. Skupaj je izšlo 28 števil. Uredniško jedro je trdno in je od prve

številke skorajda nespremenjeno, krog sodelavcev pa je veliko širši. Posebej slovesno je bilo leta 2006, ko je Novi odmev praznoval 10. rojstni dan. Najbolj priljubljene rubrike ostajajo Preteklost v sedanjosti, Pogovarjali smo se, Slovenci na Hrvaškem, Kulturna obzorja, Ne pozabimo slovenskih jedi in Pregovori.

V umetnosti lepe besede se preizkuša kar nekaj naših članov. V minulih petih letih smo z veseljem brali poezijo Đurđice Miketa, Silva Vidiča, Petra Kutnjaka, Andrije Karafilipovića, Marijana Horna, Klare Žel in Marinke Jocić. S humorističnimi teksti sta nas razveseljevala Irena Hribar Buzdovačić in Silvin Jerman.

SLOVESNOSTI OB DRŽAVNIH PRAZNIKI

Člani Slovenskega doma z veliko spoštljivostjo praznujemo slovenski kulturni praznik in dan reformacije, posebej slovesno pa je vsako leto 25. junija, ko slavimo prelomnico v zgodovini naših obeh domovin, dan, ko sta se Slovenija in Hrvaška osamosvojili.

Leta 2005 je o slovenskem kulturnem prazniku spregovoril tedanji veleposlanik Peter Bekeš, sledila je uprizoritev Cankarjeve drame Gospa Judita. Naslednje leto je bil slavnostni govornik novi veleposlanik Milan Orožen Adamič. V kulturnem programu smo spremljali krajši koncert in si ogledali film Pod Prešernovo glavo. Leta 2007 smo Prešernov dan proslavili v Karlovcu, skupaj s člani karlovškega Slovenskega doma. Nastopili so mešani pevski zbor zagrebškega Slovenskega doma, Prvo hrvaško pjevačko društvo Zora iz Karlovca in glasbeniki Glasbene šole Karlovec. Prešernove verze je recital igralec in član našega društva Ivica Kunej. Slavnostni govor je imel veleposlanik Milan Orožen Adamič. Leta 2008 smo na skupni prireditvi s karlovškimi prijatelji v Slovenskem domu odprli razstavo Udruge likovnih avtora Karlovca s slikami o lepotah Slovenije. V Glasbenem zavodu v Zagrebu pa smo prisluhnili koncertu Slovenskega komornega zbora. Pri skladbah hrvaških avtorjev mu je dirigiral Vladimir Kranjčević, pri slovenskih delih pa Mirko Cuderman. Ob letošnjem prazniku kulture smo odprli razstavo o Francescu Robbi.

Dneve reformacije smo v minulih petih letih zaznamovali s predavanjem Tene Korkut o glasbi reformacije, s predavanjem Aleksandra Kerčmarja, inšpektorja Evangeličanske cerkve

Slovenije in Jožeta Rituperja, predstavnika Evangeličanske humanitarne organizacije, Trubarjevim večerom, ki so nam ga priredili člani škofjeloške skupine Capella Carniola z renesančnimi zvoki šestnajstega stoletja, in monodrama Matjaža Kmecla Trubar pred slovensko procesijo v izvedbi igralca Anatola Šterna.

Med praznovanji dneva državnosti velja omeniti leto 2007, ko smo praznik Slovenije in Hrvaške v Samoboru skupaj praznovali Slovenci in Hrvati. Samobor je že od nekdaj simbol izrazite povezanosti dveh narodov. V Parku domovinske zahvalnosti v središču mesta smo najprej spremljali kulturni program, nato pa se do večera veselili ob veselih zvokih hrvaških in slovenskih glasbenih skupin.

PEVSKI ZBOR SLOVENSKEGA DOMA

Zborovsko petje je ena od najbolj priljubljenih dejavnosti članov društva. Mešani pevski zbor Slovenski dom že celo desetletje vadi in nastopa pod vodstvom Franca Keneja. Najpogosteje smo našim pevcem prisluhnili na proslavah v Slovenskem domu.

Pevski zbor redno nastopa na dveh slovenskih zborovskih prireditvah, in sicer na taboru slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični in na reviji pevskih zborov Primorska poje. V Zagrebu se redno predstavlja na predstavitvi kulturne dejavnosti nacionalnih manjšin, ki poteka v dvorani Vatroslav Lisinski v Zagrebu.

V zadnjih petih letih je pevski zbor nastopal še v Šibeniku, Zadru, Splitu, Volčjem potoku in Sevnici.

Spomladi leta 2008 je enaintrideset članov pevskega zbora prejelo Gallusove jubilejne značke. Zlato značko za več kot petindvajsetletno zborovsko petje sta prejeli Slavica Sokolić in Dana Neuhold, srebrno značko za več kot petnajstletno zborovsko petje Miroslava Marija Bahun, Ivanka Nikčević in Silvester Vidič, bronasto značko za več kot petletno petje v zboru pa Stanka Novković, Irena Hribar-Buzdovačić, Marija Nemeč, Klara Žel, Ana Marić, Vasiljka Tovarloža, Lidija Renar, Božica Latinčič, Jadranka Kene, Višnja Mordej, Anton Lah, Marjan Vesel, Jasna Kotrlje, Hedvika Čeranić, Ivan Planinšek, Marija Hanžek, Stjepan Mihaljević, Ivan Bernetič, Majda Piskernik, Marjan Dirnbek, Adica Dobrič-Jelača, Cvetka Matko, Mila Vogleš, Danica Drakšič, Drago Čustović in Slaviša Vesel.

sveto mašo v slovenščini. Maše v maternem jeziku zdaj že tradicionalno potekajo vsakih štirinajst dni v kapelici ranjenega Jezusa. Mašujejo župniki iz obmejnih slovenskih župnij.

Duhovno sekcijo vodi Olga Tkalčec, v veliko oporo članom pa je Martina Koman iz Slovenije. Člani se redno sestajajo in družijo v Slovenskem domu ter odhajajo na romanja. V minulih petih letih so bili med drugim v Zavrhu v Italiji, Štandrežu, Velikem turnu, Celju, na Kureščku, v Dobovi, Leskovcu pri Krškem, na Sveti Gori pri Gorici ...

Pevski zbor poje na slovenskih mašah, na srečanjih cerkvenih zborov v Sloveniji, na mašah za Porciunkolo (2. avgust) v Krškem in za poslednje slovo od članic in članov Slovenskega doma.

Gallusovih značke za dolgoletno zborovsko petje je leta 2008 prejelo enajst članov zbora duhovne sekcije. Zlato značko je prejela Dragica Buljan, srebrne značke Vinko Glasnović, Nada Horš, Aleksander Petroci, Anita Škala in Jasna Želle, bronaste značke pa Brankica Ivanković, Mila Klarica, Nikolaja Lukić, Marija Mikulčić in Olga Tkalčec.

UMETNIŠKI IN USTVARJALNI UTRIP

V članih Slovenskega doma se skriva ogromno umetniških talentov. Poleg ljubiteljev zborovskega petja, literatov, recitatorjev, likovnikov in glasbenikov velja omeniti dve ustvarjalni skupini, ki delujeta pod okriljem društva – kreativno delavnico Šopek in ansambel Slovenica.

Kreativna delavnica Šopek je nastala leta 2005. Članice delavnice izdelujejo papirnato cvetje, šopke in božično okrasje, poslikavajo steklenice, vaze in velikonočne pisanice. Gonilna sila Šopka je naš član Jakov Jaša Šimunović, tudi pevec v mešanem pevskem zboru Slovenskega doma. Zami-

DUHOVNA SEKCIJA A. M. SLOMŠEK

Od leta 1994 v Slovenskem domu deluje duhovna sekcija Anton Martin Slomšek. Člani se redno udeležujejo svetih maš v slovenskem jeziku in romanj v Sloveniji. Zelo dejaven pa je tudi pevski zbor duhovne sekcije pod vodstvom Vinka Glasnovića.

19. maj leta 1991 je izjemno pomembne datum v zgodovini slovenske skupnosti v Zagrebu. Ta dan je župnik Janez Rihar v zagrebški cerkvi sv. Roka vernikom podaril prvo

sel o skupnem ustvarjanju se je porodila, ko je članici pevskega zbora Adici za rojstni dan podaril šopek papirnatih vijolic, ki ga je sam izdelal. Naše kreativke Hedvika, Nada, Marija, Stanka, Višnja, Adica in Majda so začele tudi slikati olja na platno.

Glasbeni ansambel Slovenica sestavlja deset mladih ambicioznih glasbenikov, študentov glasbene akademije. Svoje znanje in ljubezen do glasbe so združili v izviren zvok na pobudo ustanovitelja in umetniškega vodje Gorana Goršeta, profesorja tolkal. Glasbeni repertoar ansambla izvira iz slovenske folklorne in se prepleta s prvini popa, jazza in rock and rolla. Nenavaden zvok je posledica nenavadne sestave glasbil: klarinet, trobenta, trombon, harmonika, marimba, tolkala, kitar, bas kitar, bobni.

Nastopil je duo Philipp/Batoš, ki ga sestavljata klarinetist Bruno Philipp in pianist Ivan.

Navdušili so nas člani študentskega pevskega zbora ljubljanske Fakultete za upravo pod vodstvom zborovodje Fernanda Majca.

V spomin Majdi Sepe je bil koncert, na katerem so se marsikomu orosile

UŽIVANJE V GLASBENIH PRESEŽKIH

Glasba je nepogrešljiva spremljevalka zagrebškega Slovenskega doma. Samo v minulih petih letih smo spremljali deset samostojnih koncertov, več kot trideset nastopov glasbenikov ob razstavah, proslavah in praznikih ter tri zborovska gostovanja.

Preletimo najprej samostojne koncerte. Očarani smo bili nad flavtistko Heleno Potočnik, profesorico na Glasbeni šoli v Grosupljem, ki je nastopila v spremljavi pianistke Marijane Komljenović.

Obiskale so nas mlade flavtistke iz slovenskih glasbenih šol, ki jih je na klavirju spremljala profesorica Darja Peroša iz

glasbene šole Koper.

Maister trio sestavljajo trije klarinetisti, profesorji s celjske glasbene šole, Slavko Kovačič, Jurij Hladnik in Bojan Logar. Na klavirju jih je spremljala Mateja Urbanč.

oči. Pripravila sta ga Ronald Braus in Dinko Bogdanić, nastopila pa je smetana opatijskih festivalov: Elvira Voća, Zdenka Vučković, Drago Diklić, Ksenija Erker, Zdenka Kovačiček, Anica Zubović, Elda Viler. Majdin soprog Mojmir Sepe je zapel in recitiral Ježkovo pesem.

Peli sta nam tudi dramski sopranistki Lidija Orešković in mezzosopranistka Kristina Beck-Kukavčič ob spremljavi pianista Joška Krivića.

Na kopiji flamškega čembala iz leta 1640 je Scarlatijeve sonate igrala čembalistka Višnja Mažuran.

V sodelovanju z Lions clubom je bil pripravljen koncert Petra Soave iz ZDA na bandenomu (harmonika) in priznanega godalnega kvarteta Rucner, ki ga sestavljajo violi-

nisti Ivan Kralj, Dragan Rucner in Sidonija Lebar ter violončelista Snježana Rucner.

Prisluhnili smo tudi harmonikarskemu koncertu Arantze Aquirre.

V kulturnem programu ob različnih priložnosti so na odru Slovenskega doma ali pa v organizaciji oziroma soorganizaciji našega društva nastopali številni glasbeni umetniki. Profesor Prerad Detiček je k nam pripeljal dva akademska pihalna kvarteta, zagrebški godalni kvintet je spremljal harfistko Tajano Vukelić in pianista Gaja Matića Marovića, gostovali so še godalni kvartet Tristan, kvartet citer in naš trio Slovenica (Max Pete - harmonika, Miroslav Sente - klarinet in Goran Gorše - marimba in tolkala).

Zaigrali so nam še Zagrebški potepuhi, saksofonist Lovro Merčep ob klavirski spremljavi Antonije Križanić, Goran Gorše na marimbi, pianista Veljko Glodić in Zoran Šonc, kitaristi Ivan Troplić, Matija Krizmanić, Tomislav Tenšek Snoopy in Tena Korkut - Bunčić ter saksofonist in klarinetist Stojan Jovanoski ob spremljavi Zorana Šonca na električnih orglah.

Na našem odru so peli kantavtor Ivica Percl, peli sta sopranistka Mihaela Komočar iz Krškega, mezzosopranistka Dina Puhovski ob klavirski spremljavi Klare Matjan, tenorist Hrid Matić in mlada sopranistka Ana Fortuna, profesor petja karlovske glasbene šole Ante Petković ob klavirski spremljavi Anite Klaić, baritonist Klement Šiberl ob klavirski spremljavi Eve Kirshenmayer Bilić, sopranistka Korana Biondić ob spremljavi pianistke Lane Bradić, operna primadona Gertruda Munitić in ljudske pevke Žejne iz Žejna.

Med zborovskimi prireditvami omenimo gostovanje zbora Carmina Slovenica pod vodstvom Karmine Šivec na naši prireditvi v Novinarskem klubu, nastop mešanega pevskega zbora Matice iz Ljubljane, mešanega pevskega zbora Rado Simoniti iz Goriških Brd, celovškega pevskega zbora Jakov Petelin Galus in sevniškega zbora Lisca.

Lani je v zagrebški dvorani Vatroslava Lisinskega gostovalo nekaj zborov v okviru revije Primorska poje. Sodelovali so mešani pevski zbor Slovenskega doma, zbor Slavec iz Solkana pri Novi Gorici, oktet Škofije iz Kopra, ženski pevski zbor Ivan Rijavec iz Črnega vrha nad Idrijo, mešani pevski zbor Primorje iz Ajdovščine in moški pevski zbor Tabor iz Lokev pri Sežani.

GALERIJSKA DEJAVNOST

Dvorana Prešeren zagrebškega Slovenskega doma je prerasla v pravo pravcato zagrebško »Prešernovo galerijo«, v kateri se vsako leto zvrsti okoli šest razstav. Sledi povzetek minulih petih let.

Svoje likovne stvaritve sta na samostojnih razstavah predstavila Jože Šubic in Marjan Drev.

Naš član Jože Rebernak je razstavljal dvakrat.

Člani Lyons cluba Mozaik iz Celja in člani kluba Grič iz Zagreba so predstavili slikarja Arpada

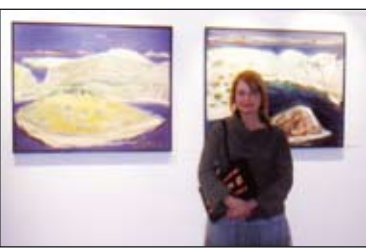
Salamona in keramičarko Mihaelo Jezernik. Društvo hrvaško-švedskega prijateljstva je razstavilo slike devetih avtorjev. Razstava je bila posvečena našemu članu, profesorju Vladimiru Lesjaku.

Ogledali smo si tri fotografske razstave: Maribor nekoč in danes Smiljana Pušenjaka, Ena dolina Marije Braut in Študentsko življenje šestih avtorjev z ljubljanske fakultete za upravo.

Ana Arlič je slike in uporabne predmete iz keramike predstavila na razstavi z naslovom Viri življenja. Najnovejša dela iz ciklusa Dotik Kornatov je razstavila Milena Houška Pavlin.

Razstava slik Jakova Šimunovića je potrdila avtorjevo slikarsko ustvarjalnost, ki jo je prenesel

tudi na članice kreativne delavnice Šopek. Marcela Munger je razstavila kolaže. Utrip narave v Beli

Krajini smo spoznavali na slikah Marije Rus. Razstava slik Karmen Križanić je bila pripravljena v sodelovanju z Lyons clubom iz Zagreba. Naša stara znanka in članica Slavica Benko je razstavila slike na keramičnih ploščicah in porcelanu; tehniko je spoznavala na Portugalskem.

Zdenka Schonwald, Vesna Gašparović in Helmut Hoeger so predstavili umetnine v keramiki.

Razstavo o izgonu Slovencev v letih 1941–1945 je pripravila zagrebška organizacija Društva izgnancev Slovenije. Na enaindvajsetih panojih je bila prikazala izselitev

Slovencev iz Štajerske in Gorenjske v Srbijo, na Hrvaško in v Bosno ter izgon koroških Slovencev na Madžarsko. Ob petstoti obletnici rojstva očeta slovenske književnosti in pisanega jezika Primoža Trubarja je bila pripravljena multimedijška razstava in prireditve.

Tradicionalno sodelovanje Lyons cluba Grič, Metode Lhotka in Slovenskega doma je omogočilo razstavo Zdenke Schonwald.

Omenimo še razstavo, ki ni potekala v Slovenskem domu, a nas je prevzela: sve-

točno znani kobarški muzej je v domu Hrvaške vojske postavil razstavo o veliki vojni na Krnskem polju, ki obravnava tematiko 1. svetovne vojne.

ZASTOR SE DVIGNE NA NAŠEM ODRU

Na odru Slovenskega doma spremljamo gledališke in filmske predstave, recitale. Gostovala so priznana imena slovenske in hrvaške umetnosti, zaščitni znak naših »desk, ki pomenijo življenje«, pa je naš član, igralec in nekdanji direktor gledališča Gavella Ivica Kunej.

Naše jmo samo največje prireditve, na katerih je nastopal Ivica Kunej: recital je italijansko poezijo, prebiral Kroniko Novega odmeva in pesmi Marijana Horna, aforizme Silvina Jermana in pesem Petra Kutnjaka. Povezoval je program

na skupščini Društva izgnancev in na slovesnosti bo Prešernovem dnevu v Karlovcu. Pripravil in režiral je komedijo Podnajemnik v izvedbi mladih igralcev Slovenskega doma.

Poezijovelikega španskega lirika Frederica Garcie Lorce nam je predstavil skupaj s soprogo Sunčico Kunej, ki je vse pesmi tudi prevedla v hrvaščino.

Med »hišno produkcijo« izstopata Recital o domovinah (Slovenija in Hrvaška) in enodejanka Moj najboljši sosed, ali ljubezen vse premaga, ki so ju izvedli študenti slovenistike in člani Kluba mladih Slovenskega doma pod mentorstvom Mateje Tirgušek. Omenimo še nekaj recitacij. Pesem Iztoka Horna Moj oče poet je prebrala Ana Marija Nemeč.

Pesem Norveška je recitiral avtor Andrija Karafilipovič. Svojo poezijo z naslovom Avtoportreti brez zemljevida je predstavil Robert Simonišek. Besedilo Marije Farkaš Zakaj je prebrala Irena Šonc.

Navdušile so nas pesmi, nagrajene z nagrado Župančičeva frulica. Mladi pesniki svoja dela predstavijo v Beli krajini, v rojstnem kraju pesnika Otona Župančiča. Nagrajeni avtorji sodelujejo na hrvaški pesniški prireditvi Goranovo proljeće, mladi pesniki s te prireditve pa na Župančičevi frulici.

Književnik Enes Kišević nam je v hrvaškem prevodu recitiral pesmi Franceta Prešerna, Otona Župančiča ter Charlesa Baudlera in Paula Valerya. Na literarnem večeru je recitala tudi soproga slovenskega vele-

poslanika Andreja Orožen Adamič.

Ob 100. obletnici rojstva Dragutina Tadijanovića je njegova previda del Ivana Cankarja in Antona Vodnika v hrvaščino prebral Silvin Jerman.

Na našem odru smo si v zadnjem obdobju ogledali gledališko predstavo Gospa Judit v izvedbi igralke Lenke Ferenčak in pianista Lada Jakše.

Priznani slovenski komik Janez Hočevar Rifle je pripovedoval in zapel zgodbo o čevljih. Monokomedijo Rifletov šustar je napisala igralčeva sestra Meta Hočevar. Za obilico smeha je z avtorsko predstavo poskrbel znani kabaretski igralec Zijah Sokolović.

Spomnili smo se vlog našega Bobija Marottija v Krleževih dramah Kraljevo in V taborišču.

Ogledali smo si dokumentarni film Mariborska dvorišča režiserja Bojana Loboviča po knjigi Jerneja

je Vere sta ustvarili Barbare Šušec in Maja Weiss.

Prva svetovna vojna je tematika filma v produkciji RTV Slovenije Kako se je začelo na Soči 1915. Na slovensko osamosvojitveno vojno pa smo se spomnili z ogledom dokumentarnega filma Na barikadah. Film Zgodbe z meje (Zgode uz granicu) scenarista Davorja Šišmanovića in režiserja Željka Savića govori o slovensko-hrvaških odnosih in življenju ob meji.

Ogledali smo si tudi nekaj odličnih filmov slovenskih avtorjev, in sicer Ples v dežju, Šelestnje, Kajmak in marmelada, Vesna, V plesu.

Ferleža z glasbo Marka Grobla. Film Ljubo doma, kdor ga ima sta ustvarila Mateja Hotujac in režiser Zdravko Bilandžija.

Zelo zanimiv je bil dokumentarni film o Josipu Rijavcu, slovenskem tenoristu z začetka 20. stoletja, avtorja Janeza Megliča.

Dokumentarni film Hočem osvojiti svet - portret igralke Mari-

PREDAVANJA IN PREDSTAVITVE

Člani Slovenskega doma radi obiskujejo predavanja o najrazličnejših temah. To je tudi ena od najstarejših dejavnosti društva. V Slovenskem domu pa se poleg predavateljev radi ustavijo tudi avtorji knjig, saj za literarne novice vlada veliko zanimanje.

Preletimo predavanja in predstavitve minulih petih let. Dr. Toni Trilar iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije je predaval o pticah, ki gnezdijo in pojejo ter se oglašajo v različnih tipih gozdov v Sloveniji. Na zvočni zgoščenki je posnel 93 vrst ptic.

Spoznali smo 1111 let dolgo zgodovino prekrasne slovenske občine Krško. Zelo prijetno predstavitev je zaokrožil župan občine Krško Franc Bogovič.

Akademik Nedeljko Fabrio je spregovoril o vplivih danuncijade na politične tokove na Hrvaškem in v Sloveniji. Gre za gibanje pod vplivom D'Anunzia, začetnika italijanskega fašizma.

O knjigi Pastile Antuna Vramca in njenem pomenu za hrvaško in slovensko zgodovino slovstva je predaval Alojz Jembrih. O petih tradicionalnih metodah kitajske medicine (akupunktura, zeliščarstvo, masaža, prehrana in či gong) ter o svoji knjigi Kitajski ključ do zdravja spregovoril Petar Papuga iz Komende.

Slovenci na Hrvaškem je zbornik referatov, ki jih je uredila Katalina Munda Hirneck v sodelovanju z Mojco Ravnik. Zbornik so izdali Slovensko etnološko društvo, Svet slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb, Inštitut za narodnostno vprašanje in Inštitut za slovensko narodoslovje SAZU.

Knjigo Zapisi v zrcalu (Zapisi u zrcalu) Ivica Glogoškega je izdalo Hrvatsko-zagorsko društvo Klanjec. Avtor je v knjigo strnil svoje prevode španskih, francoskih in slovenskih pisateljev (Prešern, Cankar, Gradišnik in Gradnik). Knjigo je izjemno ilustrirala naša članica Darja Lobnikar Lovak.

Z besedo in fotografijo smo se sprehajali po Zagrebu, od Samobora do Sljemena, s pomočjo turističnega vodiča z naslovom Zagreb in Slovenci, avtorice Elizabete Lebar Balažič-Vodič je izdal Svet slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb.

Svoji knjigi Beli golob in Zvezde nad Cirkom je predstavil župnik iz Čateža Jože Pacek. Knjigo Sotla kot usoda (Sutla kao sudbina) sta predstavila avtor Božidar Brezničar Bagole in njegov založnik Boris Krizmanič iz Pregrade. Knjiga govori o krajih in dogodkih ob Sotli, ki združuje in ločuje Slovence in Hrvate.

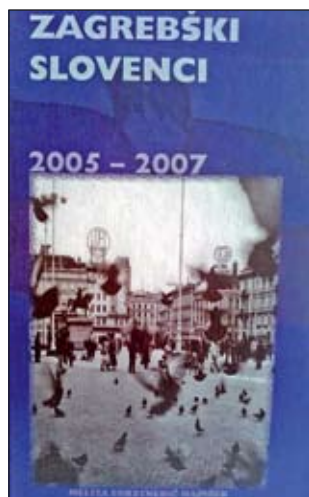
Rudi Šimac v knjigi z naslovom Kako se je začelo na Soči 1915 predstavlja pričevanja ljudi iz svoje rojstne vasi Breginj. Knjigo je prekrasno ilustriral akademski slikar Marjan Frankovič.

Devet postaj modrosti sta predstavila avtor Vlatko Kalapoša in magister Drago Plečko.

Predstavitve knjige Zamenhofova ulica Romana Dobrzinskega nas je popeljala na drug konec Evrope, na Poljsko. Izbrane strani knjige je z zelo angažirano interpretacijo predstavila igralka Vida Jerman. Knjiga je napisana v esperantu, v slovenščino pa jo je prevedel Vinko Olšak.

V Novinarskem domu je bila predstavljena je knjiga mariborske novinarke Melite Forstnerič Hajnšek Zagrebški Slovenci. Knjigo je izdal Svet slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb. Avtorica se je pogovarjala s 25 najuglednejšimi posamezniki iz kulturnega, znanstvenega, umetniškega, gospodarskega in športnega življenja. O knjigi je spregovorila tudi njena pobudnica Dunja Bežjak.

Pesniška zbirka Josipa Strugarja Ti si moja pesem ljubezen moja je bila predstavljena na prireditvi V spomin Marijana Horna, ki Strugarjevo poezijo prevedel v slovenščino. O knjigi je spregovorila in prebrala nekaj pesmi Cveta Matko.

Na predstavitvi knjige Pot Nejcja Zaplotnika, ene-

ga od najbolj karizmatičnih slovenskih alpinistov, smo prisluhnili pripovedi njegovih soplezalcev Vikija Grošlja in Stipeta Božiča.

Ob prekrasnih diapozitivih smo se podali v čarobni svet podzemlja, kjer narava ustvarja večne spomenike. Albin Debevc s svojimi sodelavci

nas je popeljal na Kras in v Škocijanske jame.

Popotnika iz Študentskega kluba mladih Simon Medved in Mitja Bregant sta nam pripovedovala o doživetjih v Srbiji, Makedoniji, Romuniji in Bolgariji.

Na Kubo nas je popeljala Tanja Bukovec. V dobri uri nam je pričarala deželo prijaznih ljudi, ki plešejo ča ča ča! Z Aljažem Anderlejem smo hodili po mrzlih zimskih krajih Evrope, Severne Amerike in Japonske.

Pripovedoval je o športnih dosežkih, načinu življenja in vzdržljivosti v odmaknjenih gorah, temačnih kanjonih in arenah mednarodnega tekmovanja v ledenem plezanju.

K Indijancem v Ekvador nas je popeljala slovenska novinarica in popotnica Andreja Jernejčič. Dežela je oživela prek diapozitivov ter pisanih oblačil in pokrival, ki jih je Andreja prinesla s seboj. Z Rokom Kofolom smo odpotovali v Burmo, Kambodžo, Namibijo, Indijo, Južno Ameriko in na Tajsko. Zvedeli smo tudi, kako je pobegnil v hribe pred cunamiem!

PRELEPA SLOVENIJA IN HRVAŠKA

Izleti po prelepih slovenskih in hrvaških krajih so bili v zadnjem obdobju bolj redki, pa vendar smo si ogledali dve znamenitosti naše matične domovine, v posebno veselje pa so nam bila vseslovenska srečanja v krajih, kjer delujejo društva Slovencev na Hrvaškem.

Očarale so nas Škocijanske jame, s kapniki vseh mogočih velikosti in oblik. Ko smo občudovali velik kapnik v obliki orgel, je nepričakovano zazvenel prelep sopran naše pevke Adice Dobrić Jelača. Prek mostu smo prečkali najgloblji kanjon v Evropi. Enkratno!

Bili smo na kurentovanju na Ptuju. Kurent je najbolj priljubljen pustni lik Ptujskega in Dravskega polja. Osrednji doko-

dek je bil mednarodna pustna in karnevalska povorka.

Vseslovenska srečanja članov slovenskih društev na Hrvaškem so postala že tradicionalna in so vedno dobro

obiskana. Stkalo se je veliko novih vezi in prijateljstev.

Zagrebska krajevna organizacija Društva izgnancev Slovenije se je večkrat odpravila na pot. Člani so bili v Brestanici, na

Rajhenburškem gradu, v Ljubljani, Novski, Jasenovcu, Lonjskem polju in na pohodu po poteh Brežiška čete. Društvo izgnancev je samostojna organizacija, vendar Slovenski dom njegovo delovanje podpira in mu nudi vso potrebno pomoč za delovanje.

Članice kreativne delavnice Šopek so se odpravile v Vukovar in Osijek.

VESELIMO SE IN RADOSTIMO

Nič ni lepšega kot večer, ki ga preživiš v veselem razpoloženju v družbi prijateljev. Takšnih druženj je bilo v Slovenskem domu tudi v minulem obdobju na pretek. Nekatera srečanja so postala že tradicionalna.

Če se ozremo le po zadnji petletki: pet let, pet pustovanj. Krofov smo se najedli do sitega. Številne maske so tekmovala za lepe nagrade. Postopek je takšen: sprevod, predstavitev pod budnim očesom ceremonial mojštrov in predstrogo ocenjevalno komisijo. Med nagrajenimi maskami, ki so se nam najbolj vtisnile v spomin, omenimo Janico z zlatimi medaljami, pankerja, admirala prekooceanske lad-

je, šolskega svetovalca za spolno vzgojo, babuške iz Moskve, banana z imeni krajev Lijepe naše, HNB – hrvaško narodno blago, poziv na referendum PUSH – Prijateljska udruga Slovenija–Hrvaška, modna svetovalka.

Tudi brez martinovanja ne gre. Krst mošta vedno opravi škof. Med drugim smo gostili

martinovega škofa iz Pišec in Krškega. Slišali smo veliko lepih in duhovitih misli in pesmi o vinu.

Kaj pa obisk Miklavža? Posebnost je bilo miklavževo za odrasle, s svetnikom, angelčkom in parkljem. Vsi

navzoči so iz improvizirane škornja potegnili številko, vsaka številka pa je pomenila darilce.

Srečanja V petek se dobimo niso več takšna, kot so bila nekoč. Praviloma na prvi petek v mesecu proslavimo rojstne dneve tistih, ki so se rodili v tem mesecu. Vendar pa se je v zadnjem obdobju že primerilo, da na petkovem srečanju ni bilo nobenega slavljenca. Petkovih srečanj pa ni brez Slavkovega petkovega parlamenta, na katerem delegate spodbuja, da pripovedujejo o svojem kraju v Sloveniji in o tem, kako so prišli v Zagreb. Silvin skrbi za parodije na družbena in politična dogajanja ter šale o družini Košir, z njegovim izborom narodnih pregovorov pa navzoči potujejo po svetu, od Italije do Armenije. V programski ekipi so še Jozefa – Matilda, Tone V – Antonio in harmonikar Franc, ki je odličen pripovedovalec.

Od starega leta se vsako leto poslovimo z najboljšimi željami za leto, ki prihaja. Za veselo razpoloženje še vedno skrbita Branko Sotošek in njegova hčerka iz Brežic.

Da se znamo zabavati, smo letos pokazali

v TV-oddaji V enem loncu. Pomerili smo se v kuhanju in bili Hrvati in Slovenci v enem loncu.

Po zdravje in sprostitev ... v Terme Dolenjske Toplice

Termalni izviri in slikovita ter z vinogradi porasla dolina reke Krke že stoletja privabljajo številne goste od blizu in daleč v enega najstarejših in cenjenih slovenskih zdravilišč. Z dolgoletno tradicijo zdraviliškega turizma in odličnimi sprostitevskimi programi so Terme Dolenjske Toplice priljubljeni center dobrega počutja in aktivnih počitnic za različne generacije.

Privoščite si oddih

- polpenzion • kopanje v hotelskih bazenih (36 °C) in v Wellness centru Balnea (32 °C) • nočno kopanje (pet., sob.)
- 1x savnanje (min. bivanje 3 dni) • šport: pohodi, nordijska hoja, skupinska telovadba, AquaFit in hidrogimnastika • svečana večerja ob vikendih
- družabno dogajanje • predavanja z zdravstvenimi vsebinami ... *Za goste Hotela Balnea še:* vstop v panoramski fitness, možnost posveta pri osebem trenerju, brezplačen dostop do interneta v sob

1. april-31. avgust 2010	2 dni	3 dni	5 dni	7 dni
Hotel Kristal/Vital****	132,00	188,10	297,00	415,80
Hotel Balnea**** sup.	148,00	210,90	333,00	466,20

Dodatna ugodnost - počitnice v maju:

10 % popust na bivanje v Hotelu Vital** in Hotelu Kristal******

1.-31. 5. 2010	2 dni	3 dni	5 dni	7 dni
Hotel Kristal/Vital****	118,80	169,29	267,30	374,22

Vse cene so v EUR in veljajo na osebo v dvoposteljni sobi.

Ugodnosti: otroci: otrok do 4. leta v sobi z dvema odraslima – brezplačno, otrok od 4. do 12. leta, ki biva v sobi z dvema odraslima – 50 % popusta, **upokojenci:** 10 % popusta (5 dni in več), **člani Kluba Terme Krka:** 10 % popusta.

TERME
dolenjske toplice

Tel.: +386 (0)7 39 19 400, booking.dolenjske@terme-krka.si, www.terme-krka.si